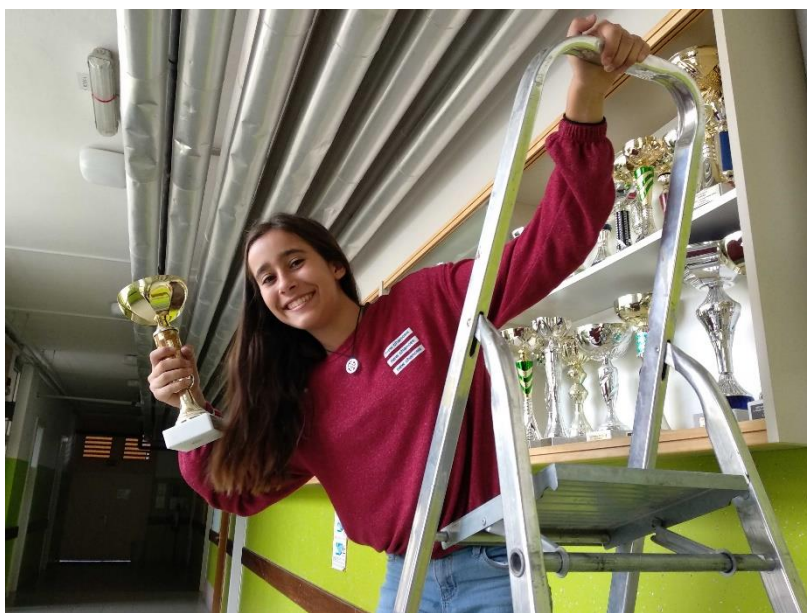


**ŠPORT NA OŠ RODICA
V PETIH DESETLETJIH NJENEGA DELOVANJA
Ohranjene diplome, pokali in plakete**

Raziskovalna naloga s področja zgodovine



Avtorici: Luna Debeljak in Živa Zore, 8. b

Mentorici: Vilma Vrtačnik Merčun in mag. Ana Podpečan

Domžale, april 2023

VSEBINA

	Stran
POVZETEK	3
1 UVOD	4
1.1 Cilji raziskovalne naloge	4
1.2 Načrt in metode raziskovalnega dela	4
2 TEORETIČNI DEL	5
3 RAZISKOVALNI DEL	8
3.1 Diplome, pokali in plakete, ki so se ohranile v arhivu in vitrinah OŠ Rodica	8
3.2 Diplome, pokali in plakete za osvojena 1. mesta na občinskih, področnih in državnih tekmovanjih	10
3.3 Izpisi iz šolske kronike, šolskega glasila in zbornika	12
3.4 Intervjuji z učiteljem Marjanom Tancikom, 16. 2. 2023	17
3.5 Intervju z učiteljico Zlatko Gasparič, 23. 2. 2023	27
3.6 Intervju z učiteljico Ano Podpečan, 14. 2. 2023	31
3.7 Intervju z učiteljem Juretom Jeromnom, 23. 2. 2023	33
3.8 Intervju z učiteljem Boštjanom Posedijem, 24. 2. 2023	34
4 RAZPRAVA	36
5 ZAKLJUČEK	43
6 VIRI IN LITERATURA	44
7 PRILOGA: Popis diplom, pokalov in plaket s preglednicami je v prilogi originala, ki ga hrani šolska knjižnica OŠ Rodica.	

Slika na naslovni strani: Luna Debeljak pri popisovanju pokalov, v ozadju je viden vhod v telovadnico, 25. 10. 2022.

POVZETEK

V raziskovalni nalogi sva skozi pisne, ustne in materialne zgodovinske vire spoznavali, kako je potekala športna vzgoja na naši šoli v preteklosti. Izhajali sva iz popisa pokalov, plaket in diplom za športne dosežke, ki sva ga izvedli na začetku raziskovanja. Ugotovili sva, da je v šolskem arhivu 258 diplom, v razstavnih vitrinah pa 83 pokalov, 21 plaket in 2 medalje. Za 10 pokalov se podatki o tem, kdaj in na katerem tekmovanju so bili osvojeni, niso ohranili. Iz ostalih priznanj sva ugotovili, da so naši učenci prejeli 50 diplom in 22 pokalov za osvojena 1. mesta na občinskih tekmovanjih, 35 pokalov za osvojena 1. mesta na področnih tekmovanjih in 2 pokala ter 14 plaket z državnih tekmovanj. Opravili sva pet intervjujev z učitelji športa in izvedeli, da je bilo podeljevanje priznanj za dosežke na športnih tekmovanjih odvisno od organizatorja. Za nekatere pomembne zmage, tudi na državnem nivoju, tekmovalci niso dobili nobenih priznanj, na drugih lepo oblikovane pokale ali plakete. Zato ohranjeni pokali, plakete in diplome ne kažejo realne slike o športnih dosežkih naših učencev. Največ diplom je s tekmovanj v košarki, atletiki, rokometu, namiznem tenisu, odbojki, gimnastiki in nogometu. Največ pokalov in plaket pa je iz košarke, namiznega tenisa, gimnastike, atletike in odbojke. Ohranjenih je veliko priznanj s športnih tekmovanj, ki jih danes ni več: iz streljanja (Mladina SLO), orientacijskega tekmovanja, rokometu, veleslaloma, plavanja, Dnevnikovega kroša in teka treh krajevnih skupnosti. Šola je bila od nekdaj usmerjena v sodelovanje na športnih tekmovanjih, uspehi pa so bili za učitelje drugotnega pomena. Izjave učiteljev športa potrjujejo navedbe v literaturi o tem, da se je spremenil način življenja, da se otroci danes manj gibajo kot nekoč, zato ne preseneča, da na testiranjih za športno-vzgojni karton dosegajo slabše rezultate. Ure športa v šolah tako postajajo še bolj pomembne. Šport, gibanje in sprostitev so postale osnovne potrebe vsakega posameznika in so pomembna prvina zdravja. Cilj športne vzgoje je učencem privzgojiti »telesnokulturne navade«, da bi šport vzljubili in bi mu tudi kasneje v življenju namenjali čim več prostega časa.

Ključne besede: šport v osnovni šoli, športna vzgoja, športna tekmovanja, diplome, priznanja, pokali, plakete, gradnja atletskega stadiona, športni dnevi, šole v naravi, športno-vzgojni karton, šolske športne igre, športne interesne dejavnosti, cilji športa

ZAHVALA

Zahvaljujemo se vsem intervjuvancem, učiteljem športa: Marjanu Tanciku, Zlatki Gasparič, Ani Podpečan, Juretu Jeromnu in Boštjanu Posediju; vaš prispevek k raziskovalni nalogi je izjemno velik in dragocen. Učiteljem športa se zahvaljujemo tudi zato, ker so nama omogočili popis pokalov in plaket. Hvala tudi somentorici Ani Podpečan za podporo, nasvete in pregled naloge. Največja zahvala pa gre najini mentorici Vilmi Vrtačnik Merčun, ki naju je usmerjala skozi celotno raziskavo in nama pomagala.

1 UVOD

Športni uspehi so za učence, ki tekmujejo na raznih športnih tekmovanjih, priznanje, da so dobro trenirali in da so uspeli doseči nek oddaljen cilj. Takšna priznanja so za vsakega posameznega športnika, kot tudi za ekipo kot celoto, nekaj, na kar so ponosni, in kar je motivacija za vnaprej. Še najboljše to ve Živa Zore, ki na šolskih športnih tekmovanjih tekmuje s šolsko odbojgarsko ekipo, s katero že več let zapored dosegajo odlične rezultate. Koliko zadovoljstva in ponosa so v petdesetletni zgodovini naše šole doživljali učenci pred nami, pa povedo tudi pokali, razstavljeni na hodniku pred telovadnico. Da bi uspehe naših predhodnikov podrobneje spoznali, je raziskovanje športnih priznanj postala osrednja tema najinega letošnjega raziskovalnega dela.

1.1 CILJI RAZISKOVALNE NALOGE

Najino osnovno raziskovalno vprašanje se je glasilo: iz katerega obdobja in iz katerih športnih tekmovanj so pokali, plakete in priznanja, ki so se na šoli ohranili do danes?

Odgovoriti sva želeli na naslednji vprašanji:

- Kdaj in v katerih športnih disciplinah so bili učenci naše šole najbolj uspešni?
- Kako je potekala športna vzgoja na naši šoli v preteklosti?

1.2 NAČRT IN METODE RAZISKOVALNEGA DELA

Raziskovalna naloga temelji na proučevanju naslednjih zgodovinskih virov:

- **materialni zgodovinski viri:** ohranjeni pokali, plakete in medalje za športne dosežke,
- **pisni zgodovinski viri:** priznanja in diplome za športne dosežke, šolska kronika, stara glasila in nekaj drugih ohranjenih dokumentov o športnih dejavnostih na naši šoli,
- **ustni zgodovinski viri:** intervjuji z nekdanjim in sedanjimi učitelji športa.

V raziskavi sva uporabili metodo analize dokumentov (diplom in priznanj, šolske kronike, šolskih glasil in drugih dokumentov) iz šolskega arhiva. Materialni viri (ohranjeni pokali, plakete in medalje) so nama omogočili določeno kvantitativno obdelavo podatkov. Vse ugotovitve pa sva preverili in dopolnili z intervjuji, ki sva jih naredili z učitelji športa.



Slika 1: Del vitrin s pokali. Popisovanje pokalov je bilo zamudno opravilo, 18. oktobra 2022.



Slika 2: Pri popisovanju pokalov nama je pomagala sošolka Kjara Koštrun, 25. oktobra 2022.

Potek dela je bil naslednji:

1. Pregledali sva literaturo o športni vzgoji in izdelali teoretični del naloge.
2. Popisali sva materialne in pisne vire o športnih dosežkih učencev, jih sortirali in podatke vpisali v zbirnike in preglednice.

3. Izdelali sva pregled vseh diplom, pokalov in plaket ter pregled osvojenih prvih mest po kronološkem zaporedju in po športnih disciplinah.
4. Pregledali sva prvi dve knjigi šolske kronike in izpisali podatke o športnih dejavnostih na šoli in o športnih uspehih učencev.
5. Pregledali sva prve številke šolskega glasila, takrat je imelo enostavno ime *Glasiło*.
6. Naredili sva intervjuje z učitelji športa.
7. Povzeli sva ugotovitve ter napisali razpravo, zaključek in povzetek raziskovalne naloge.

2 TEORETIČNI DEL

V teoretičnem delu sva se osredotočili na pojme, ki so povezani s športno vzgojo v osnovni šoli, ter s pomenom športa na sploh.

Najpomembnejši pedagog v zgodovini slovenskega športa 20. stoletja je bil gotovo profesor **Drago Ulaga**. Evgen Bergant je v uvodu za knjigo *Šport, ti si kakor zdravje* napisal naslednje: »Zanj znani latinski pregovor *nemo propheta in patria* (nihče ni prerok v domovini) gotovo ne velja. Slovenci so mu verjeli in verjamejo, le pot od teorije do prakse je tudi pri nas dolga, kot pravzaprav vsepovsod po svetu. Profesor Drago Ulaga že od nekdaj velja za nekakšno športno vest našega ljudstva, za kar ima kot prvi visokošolsko izobraženi pedagog pri nas in starosta strokovnjakov tudi najboljša priporočila. ...«¹ Podobno priznanje profesorju Dragu Ulagi daje Janez Virk v knjigi *Zdrav duh le v zdravem telesu*, imenuje ga celo "oče slovenske telesne kulture". Janez Virk poleg Draga Ulage omenja še nekaj zaslužnih oseb za slovenski šport, kot so **Rajko Šugman** (1935), **Krešo Petrovič** (1935–2006), **Silvo Kristan** (1933) in **Mirana Pirca** (1934–2020), citira pa tudi psihologa, filozofa in teologa **Antona Trstenjaka** (1906–1996).² Profesor Drago Ulaga je avtor temeljne knjige slovenskih športnih pedagogov z naslovom *Telesna vzgoja, šport, rekreacija*, ki je izšla leta 1976.

Opređelitev pojmov

Fizkultura: Slovar slovenskega knjižnega jezika izraz fizkultura opredeljuje kot »telesna kultura, športna vzgoja, šport, telovadba.«³ Izraz omenja Tomaž Pavlin: »Fizkulturno stanje in problematiko so po prvem obdobju obravnavali na republiškem fizkulturnem kongresu leta 1961. Izraz "fizkultura" je bil nadomeščen z izrazom "telesna kultura", dejavnost pa je bila zaokrožena v telesno vzgojo, ki se je vse bolj istovetila s šolskim prostorom, rekreacijo, ki se je raztezala od dejavnosti Partizana, sindikalnih organizacij do krajevnih skupnosti, in športa, ki je zaokrožal tekmovalno dejavnost in alpinizem. /.../ Dejavnost se je povezovala preko panožnih zvez in Zveze telesnokulturnih skupnosti Slovenije (pozneje Zveza telesnokulturnih organizacij Slovenije – ZTKOS) z občinskimi odbori in ta shema je več ali manj ostala do razpada Jugoslavije in slovenske osamosvojitve.«⁴

Telesna vzgoja »je pedagoški proces razvijanja in oblikovanja celovite osebnosti z uporabo ustreznih gibalnih dejavnosti.«⁵

Telesna kultura: »Izraz telesna kultura označuje tisti del kulturnih vrednot, zasnovanih na gibalnih aktivnostih – igri, športu, gimnastiki, plesu in planinstvu, ki služijo izpopolnjevanju človeka in potrjevanju celovite osebnosti.«⁶ Janez Virk telesno kulturo opredeljuje takole: »Vse pridobitve

¹ Evgen Bergant, *Knjigi na pot, Drago Ulaga: Šport, ti si kakor zdravje, Ob avtorjevi 90-letnici*. Celje, Mohorjeva družba, 1996, str. 5.

² Janez Virk: *Zdrav duh le v zdravem telesu*, Ljubljana, Nova obzorja, 2021, str. 27.

³ Fizkultura: <https://fran.si/133/sskj2-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika-2/4474018/fizkultura?View=1&Query=fizkultura#> (11. 10. 2022).

⁴ Tomaž Pavlin: *Šport skozi čas*, Zbornik znanstvenih in strokovnih prispevkov za mentorje zgodovinskih krožkov. Ljubljana, Zveza Prijateljev Mladine Slovenije, Komisija za delo zgodovinskih krožkov, oktober 2022, str. 27-28.

⁵ Drago Ulaga: *Telesna vzgoja, šport, rekreacija*. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1976, str. 84.

⁶ Drago Ulaga, 1976, str. 90.

človeštva, ki se nanašajo na telesno nego, telesno utrjevanje, gibalno izobraževanje, telesno vzgojo, šport, rekreacijo, planinstvo in taborništvo, kakor tudi znanost o športu, strokovno literaturo, športne objekte in športne rekvizite, sodijo v področje telesne kulture.«⁷

Šport: »Izraz je latinskega izvora (disportare – raztresti se; odvrniti se od dela in skrbi) in je pomenil že v srednjem veku v romanskih jezikih različne dejavnosti razvedrilnega in sprostitvenega značaja. V angleškem besednjaku pomeni šport “igro”, zabavo, odvrnitev od dela in skrbi, razveselitev, vdajanje šalam in hudomušnostim” /.../ V duhu etimološke razlage sta razvedrilo in sprostitvev bistveni lastnosti športa.«⁸ Profesor Ulaga navaja tudi definicijo psihologa dr. Antona Trstenjaka, ki pravi: »Šport je udejstvovanje, ki ga človek goji v prostem času zato, da se odpočije, razvedri in hkrati z odvečno delovno energijo še bolj izuri svoje sposobnosti. (Dr. A. Trstenjak, Psihologija dela, Ljubljana 1951).«⁹ Janez Virk pri opredelitvi športa piše: »Kar danes sodi v telesno kulturo, so /.../ opredelili že antični modreci: *Naj ne pride na uro matematike, kdor ni prej opravil ure gimnastike!* **Pitagora** (570-495 pred. Kr., 75 let) /.../ Oče znanstvene medicine, **Hipokrat** (460-377 pred. Kr., 83 let) pa priporoča vsem gimnastične vaje, sem pa umešča hojo, tek, skakanje in dviganje uteži (priporoča tudi tekanje v cik-caku proti zaprtju), vsaka vadba pa se naj zaključi s kopeljo v vodah različne temperature in z masažo! In še priporoča znojenje, povzročeno z lastno dejavnostjo.«¹⁰

Telesna kultura in šport: »Stroka je do osamosvojitve veljavni termin telesna kultura uradno spremenila (v Zakonu o športu in vseh temu sledečih aktih) v zgolj šport in s tem v le-tega prelila ves dosednji denar, namenjen telesni kulturi. Iz dikcije Bele knjige je povsem jasno razvidno, da je šport le ena od pojavnih oblik telesne vadbe, točneje telesne kulture – gre tako le za (namerno?) neznanje slovenskih športoslovcev! /.../ Termin šport se namreč danes v Sloveniji uporablja kot vsesplošni pojem za telesno kulturo, pri tem, da sploh ni uradno veljavno izdelana definicija ne enega /.../ in ne drugega pojma, ki pa se uporablja tako za gospodarsko panogo: šoubiznis - šport, kot za vseobsegajoč pojem? /.../ Največja pomanjkljivost v našem sistemu ostaja pomanjkanje nacionalnega konsenza o tem, kaj želimo s športom doseči: ali so poanta tega bolj zdravi državljani, ustvarjanje novih delovnih mest ali kaj drugega? V resnici podpiramo vrhunski šport zaradi nacionalne identifikacije in primerljivosti s svetom, po drugi strani pa nam zmanjka denarja za otroke in v prihodnje bo še slabše. /.../ Telesna kultura državljanov je odvisna predvsem od tistega znanja, navad in usmerjenosti, ki jih dobi mladina v letih obveznega šolanja, potemtakem od dosežkov šolske telesne vzgoje in šolskega športa - ki ga gojijo v šolskih športnih društvih. /.../ Zato prav vsak odrasel človek (mladi imajo to še nezavedno vgrajeno) brezpogojno potrebuje redno ukvarjanje s športom.«¹¹

Šport in športna vzgoja: Danes šport pojmujeemo z različnih vidikov:

- »vzgojnih vidikov (šport je sredstvo vzgoje in ne cilj),
- tekmovalnih vidikov (ta vidik je ponekod danes celo prevladujoč in to v škodo vseh drugih vidikov),
- razvedrilnih vidikov (poudarek je bolj na razvedrilo in manj na tekmi, tekma pa je vendarle prisotna, ker je imanentna funkcija športa) in
- zdravstveno-preventivnih vidikov (ta vidik športa je dokaj vprašljiv, zato se teoretično in praktično postavlja vprašanje ali gre v tem vidiku samo za področje športa ali tudi za mejno področja športa in medicine). /.../

Ves čas pa športnike, še zlasti mlade do 14. leta starosti, spremlja **športna vzgoja**, ki je sicer imanentna funkcija športa, vendar je v mlajših starostnih stopnjah posebej poudarjena. Zato govorimo, da s sredstvi športa (in tudi drugimi) vzgajamo udeležence vse življenje, do pozne starosti. /.../ Zgodovina športa obravnava, tako je bilo vsaj do zdaj, žal, predvsem tisti del športa, ki je povezan s procesom treniranja in športno vzgojo.«¹²

⁷ Janez Virk, 2022, str. 27.

⁸ Drago Ulaga, 1976, str. 85.

⁹ Drago Ulaga, 1976, str. 86.

¹⁰ Janez Virk, 2021, str. 27.

¹¹ Janez Virk, 2021, str. 16-18, 21.

¹² Rajko Šugman: *Zgodovina svetovnega in slovenskega športa*, Ljubljana, Fakulteta za šport, 1997, str. 28-29.

Pomen športne vzgoje

Drago Ulaga je zapisal: »Delo razvija organe – delo ohranja organe – delo upočasni procese staranja. To so tri temeljne resnice, iz katerih se je razvila znanost o telesni vzgoji in športu. /.../ Stoletja dolgo so bila vzgojna prizadevanja družbe naravnana predvsem na pridnost pri učenju, na poslušnost in na znanje nekaterih šolskih učnih predmetov. Mladina se je razvijala brez telesne vzgoje in brez redne športne aktivnosti. Ko se je pojavilo moderno športno gibanje, ga družba ni sprejela kot nekaj, kar sodi k zdravemu načinu življenja, temveč kot posebno dejavnost, namenjeno ožjemu krogu izbrancev. Razvil se je stadionski šport, pri katerem je bila ljudstvu odmerjena vloga pasivnih gledalcev. /.../ Spremenjeni način življenja, ko je vse manj fizičnega dela in ko se ljudje vozijo, namesto da bi hodili, pa podira star odnos do športa: človek čuti, da njegovo mesto ni na tribuni za gledalce – zaveda se, da je tudi sam potreben sprostitve, razvedrila, gibanja. /.../ V naših šolah postaja šport pomembna prva zdravja, vzgoje in izobraževanja. Šolska telesna vzgoja je danes tako naravnana, da posreduje učencem in učenkam trajne telesnokulturne navade. Učitelji si prizadevajo, da bi mladina šport vzljubila in da bi mu posvečala del prostega časa tudi v poznejših letih. /.../ Sodobni človek, temeljito poučen o gibalnih potrebah v mladosti, zrelosti in starosti, se bo rad potrudil, da bo tudi na večer življenja v tako dobri kondiciji, da bo še vedno ustvarjal, umsko in telesno.«¹³

»Slehnemu človeku, mlademu ali staremu, pomeni telesno gibanje nekaj, kar sodi med življenjske potrebe. Brez dela, brez psihofizičnega udejstvovanja človek peša, hira in propada. Redno urjenje je fiziološko in pedagoško tem bolj učinkovito, čim večja je zavzetost, čim bolj dela človek z veseljem in prepričanjem, da mu je to potrebno.«¹⁴ Drago Ulaga navaja prednosti, ki jih ima ukvarjanje s športom. Naj jih nekaj naštejemo: »Čim bolj je človek treniran, tem **mirneje deluje srce** (nižji pulz) in tem prej se po prenehanju naporu umiri. /.../ Utripanje srca je tudi psihično pogojeno. Ko se športnik miselno pripravlja na nastop, mu bije srce znatno hitreje. /.../ Za proizvodnjo energije je potrebno športniku, ki tekmuje v teku, sprotno dovajanje kisika. Telo kisika ne more uskladiščiti, zato ga je treba nenehno sprejemati in transportirati organom ali tkivom, ki jim je energija potrebna. /.../ Športno treniranje pa ne učinkuje samo na srce, temveč **na celotno ožilje**. Z rednim delovanjem v obliki živahne hoje, lahkotnega teka in drugih cikličnih telesnih vaj vzdržujemo na potrebni višini zmogljivost srca in preprečujemo zastajanje krvnega obtoka. V procesu treniranja se zmanjšuje krvni pritisk, utrip je počasnejši, krvne žile ostanejo prožne in nakopičena kri gre v obtok. /.../ Za fiziološko adaptacijo srca in ožilja zaležejo največ tako imenovane **aerobne telesne vaje**, to so tiste, pri katerih je potreba po kisiku povečana; /.../ tek na dolge proge, planinarjenje, kolesarjenje, plavanje, veslanje, tek na smučeh in podobno.¹⁵ Veliki **možgani** niso samo organ mišljenja in drugih najvišjih funkcij, temveč so tudi najvišja centrala za uravnavanje gibanja.«¹⁶

¹³ Drago Ulaga, 1976, str. 5-6.

¹⁴ Drago Ulaga, 1976, str. 9.

¹⁵ Drago Ulaga, 19976, str. 104, 106-107.

¹⁶ Drago Ulaga, 1976, str. 115.

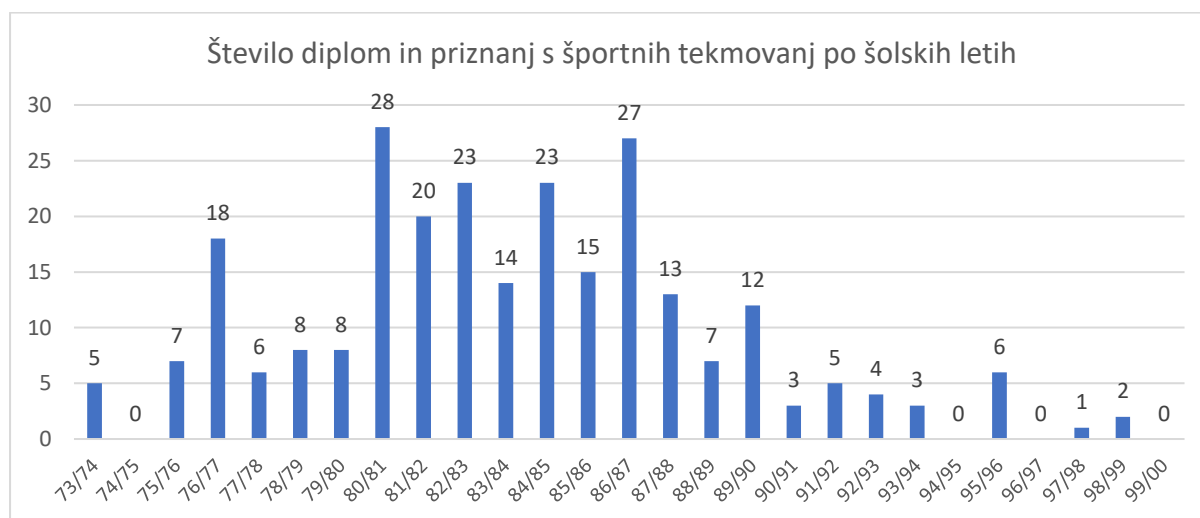
3 RAZISKOVALNI DEL

Naša OŠ Rodica se je do leta 1992 imenovala OŠ Josipa Broza Tita, kar je bilo dobro razvidno tudi na priznanjih, ki so jih učenci dobili za svoje športne dosežke.

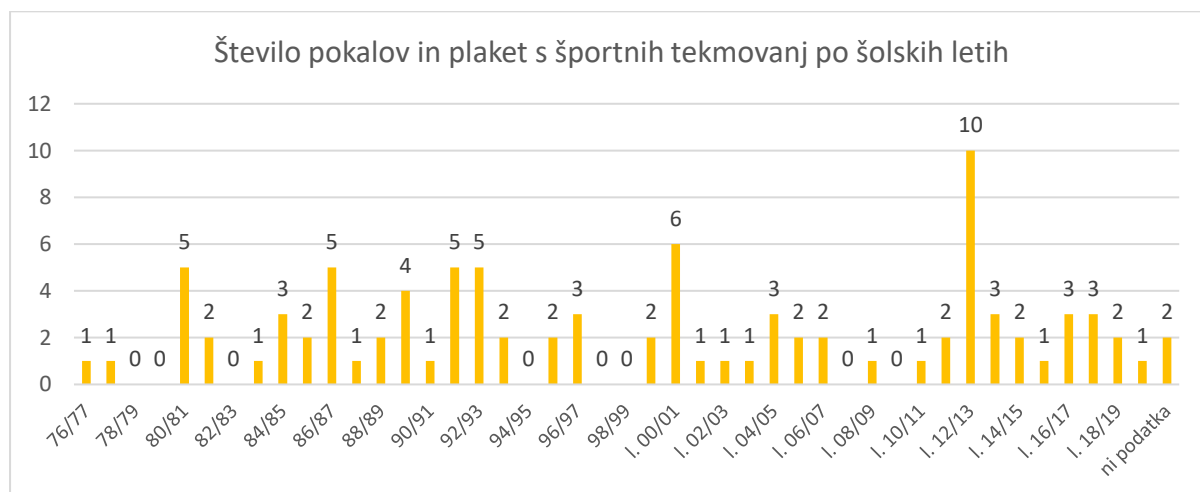
3.1 DIPLOME, POKALI IN PLAKETE, KI SO SE OHRANILE V ARHIVU IN VITRINAH OŠ RODICA

Po popisu diplom, pokalov, plaket in medalj sva naredili zbirnike podatkov, rezultati pa so prikazani v naslednjih grafikonih.

Skupaj je v šolskem arhivu **258 diplom**, v razstavnih vitrinah pa **83 pokalov**, **21 plaket** in **2 medalji**. Na desetih pokalih se podatki o tem, kdaj so bila podeljena in za kateri športni dosežek, niso ohranili.



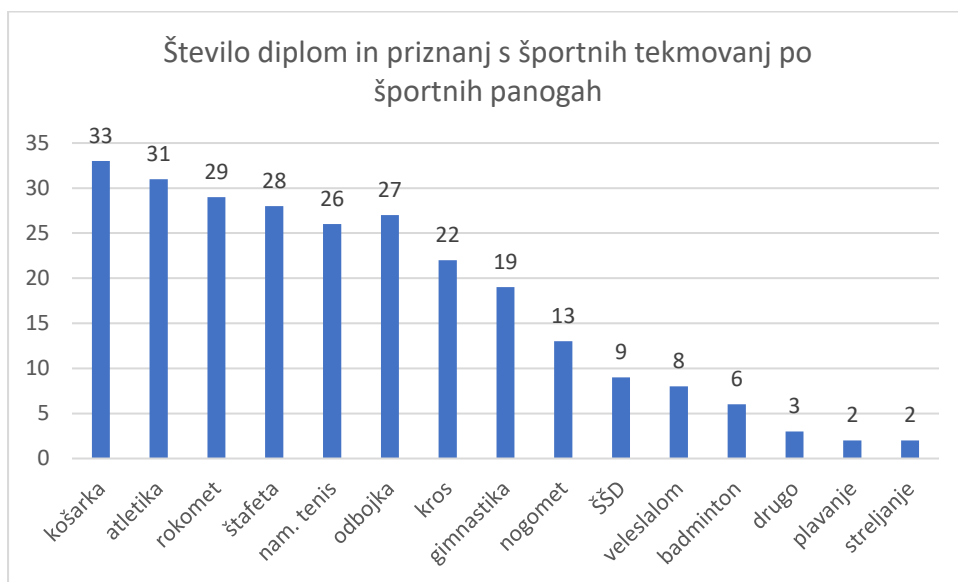
Diplome s športnih tekmovanj so učenci osvojili v obdobju od šolskega leta 1973/1974 pa do šolskega leta 1998/1999. Zgornji grafikon prikazuje število diplom po šolskih letih. Kakor vidimo, je bilo največ diplom podeljenih v obdobju od 1980/1981 (28) do 1986/1987 (27).



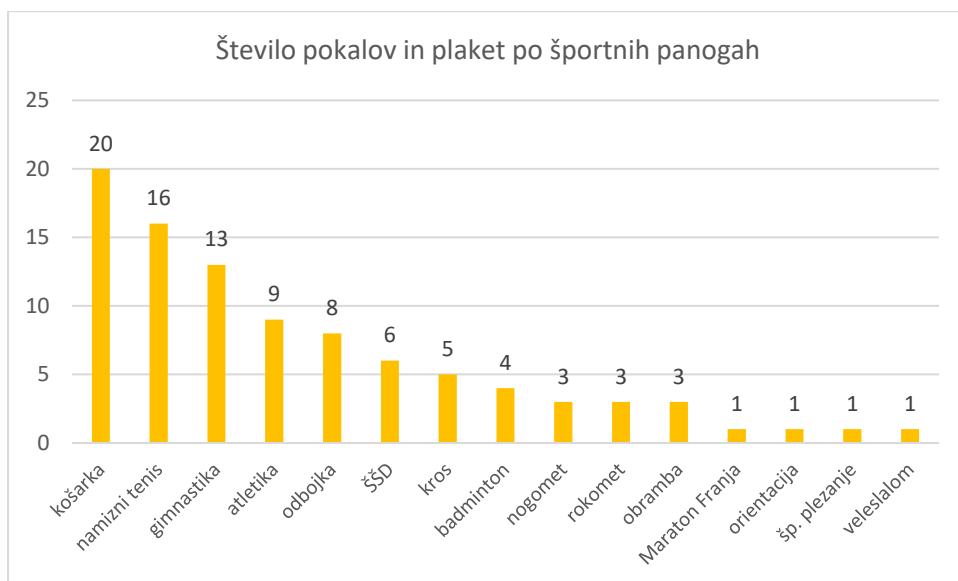
V šolski vitrini so ohranjeni pokali in plakete, ki so jih učenci osvojili v obdobju od šolskega leta 1976/1977 do šolskega leta 2019/2020. Najbolj izstopa šolsko leto 2012/2013 (7 pokalov in 3 plakete).

DIPLOME, POKALI IN PLAKETE PO ŠPORTNIH DISCIPLINAH

Število diplom in priznanj s športnih tekmovanj prikazuje spodnji grafikon. Kakor lahko vidimo, jih je največ iz košarke, atletike, rokometu, štafete, namiznega tenisa, odbojke, krosa, gimnastike in nogometa. Poleg tega so še diplome in priznanja za športno uspešnost Šolskega športnega društva (ŠŠD), veleslaloma, badmintona, plavanja, streljanja in druge (za požrtvovalno delo pri izgradnji šolskega igrišča iz leta 1976, za pomoč pri zbiranju sredstev za izgradnjo športnega igrišča OŠ Vojkove brigade Spodnja Idrija iz leta 1977 in diploma s tekmovanja Mladina v SLO in DS iz leta 1982).



Po številu pokalov in plaket izstopa košarka, sledijo ji namizni tenis, gimnastika, atletika in odbojka. Pokali in plakete so še iz športne uspešnosti ŠŠD, krosa, badmintona, nogometa, rokometu, obrambe in zaščite. Po en pokal ali plaketa pa je iz veleslaloma, športnega plezanja, orientacije in z Maratona Franja.



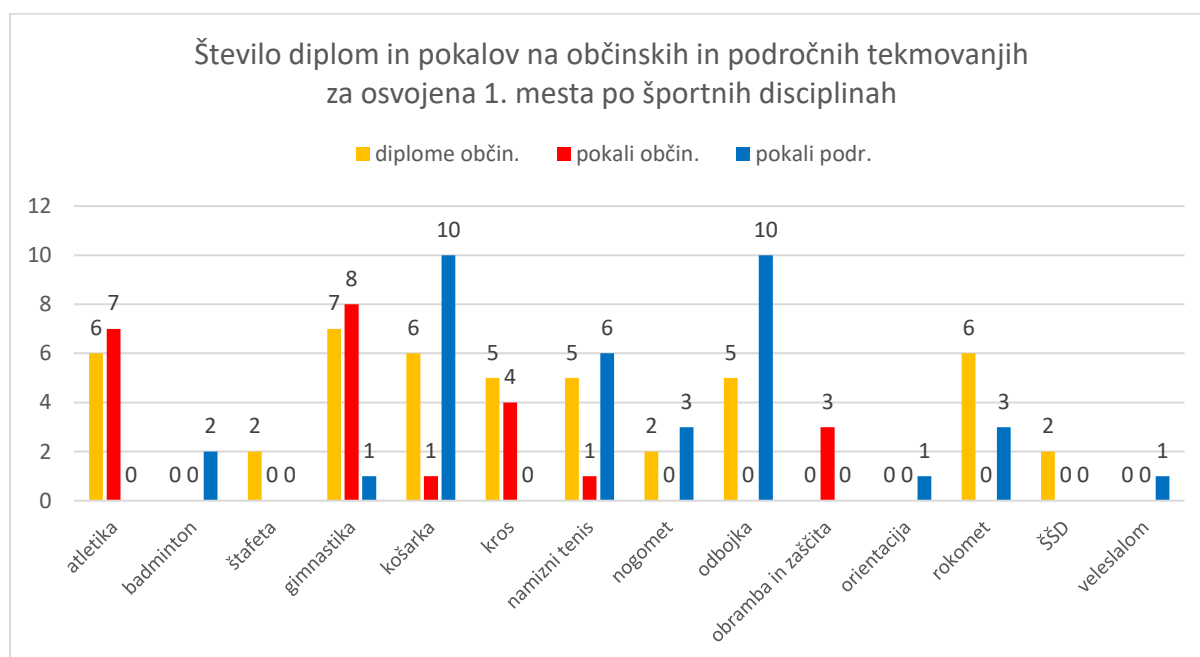
Poleg diplom, pokalov in plaket sta v vitrini ohranjeni tudi dve medalji z regijskega tekmovanja v odbojki iz šolskega leta 2012/2013.

3.2 DIPLOME, POKALI IN PLAKETE ZA OSVOJENA 1. MESTA NA OBČINSKIH, PODROČNIH IN DRŽAVNIH ŠPORTNIH TEKMOVANJIH

Posebej sva izpostavili dosežke za osvojeno 1. mesto na športnih tekmovanjih. Ugotovili sva, da je bilo za **osvojeno 1. mesto** podeljenih:

- 50 diplom na občinskih tekmovanjih,
- 22 pokalov na občinskih tekmovanjih,
- 35 pokalov na področnih tekmovanjih,
- 1 pokal na državnem tekmovanju iz košarke,
- 3 plakete na državnih tekmovanjih iz namiznega tenisa,

Ohranjenih je tudi 14 diplom iz obdobja od 1981 do 1984, ko so učenci sodelovali na teku treh krajevnih skupnosti v disciplini 4 x 400 metrov. Tekmovanje se je odvijalo v Radomljah. Med njimi je devet diplom za osvojeno 1. mesto.



Število diplom in pokalov za osvojena prva mesta na občinskih in področnih tekmovanjih po športnih disciplinah prikazuje zgornji grafikon. Ugotavljava naslednje:

- Na občinskih tekmovanjih v gimnastiki so bili naši učenci osvojili sedem zlatih diplom in osem pokalov. Na občinskih tekmovanjih v **atletiki** so osvojili šest zlatih diplom in sedem pokalov, v **krosu** pa 5 zlatih diplom in 4 pokale. Gre za športne discipline, kjer tekmujejo posamezniki. Več o tem, kakšna je razlika med podeljevanji priznanj za individualne in ekipne športe, so nam povedali naši intervjuvanci.
- S področnih tekmovanj po pokalih izstopata **odbojka in košarka** (vsaka je osvojila po 10 pokalov). V **namiznem tenisu** je s področnih tekmovanj ohranjenih šest pokalov, v rokometu in nogometu po tri, pri badmintonu dva, po en pokal oziroma plaketa pa je iz gimnastike, orientacije in veleslalom.

V naslednji preglednici sva zbrali vsa priznanja, ki so bila podeljena na državnih tekmovanjih.



Slika 3: Leta 2004 so naše učenke osvojile prvo mesto na področnem tekmovanju iz gimnastike, za kar so prejele zlato plaketo.¹⁷ Na spletni strani sva našli naslednji zapis: »Na šoli poteka gimnastični krožek za deklice od 1. do 5. razreda, ki ga vodi **Mija Koderman**. Deklice so sodelovale na področnem tekmovanju. **Ekipe najmlajših deklic** (Neža Vodnik 2. B, Nina Vodnik 2. A, Rebeka Kamin 1. B, Manca Pavli 1. A, Lucija Brnot 1. Ad, Špela Skala 1. Cd) je zasedla 5. mesto, **ekipa mlajših deklic** (Tjaša Vidergar 5. C, Neja Pengal 5. C, Vesna Pirnat 5. A, Špela Karlovšek 5. A, Maša Velepec 3. C, Živa Sabol 5. C, Neža Hrovat 3. C) pa je osvojila **1. mesto**. S tem so si pridobile pravico nastopa na državnem tekmovanju v Kopru. Na državnem finalu osnovnih in srednjih šol v športni gimnastiki 8. aprila v Kopru je ekipa mlajših deklic OŠ Rodica osvojila **2. mesto**. Čestitamo!«¹⁸

Preglednica 1: Vsi pokali in plakete z državnih tekmovanj

Šolsko leto	športna panoga	pokali	plakete
2000/2001	košarka četrtfinale	1	2 bronasti
2006/2007	športno plezanje - 2. mesto ekipno	1	/
2010/2011	košarka četrtfinale		bronasta
2011/2012	košarka četrtfinale		bronasta
	košarka polfinale		bronasta
2012/2013	košarka četrtfinale		bronasta
	namizni tenis četrtfinale		srebrna (2. mesto)
	namizni tenis polfinale		bronasta
2014/2015	namizni tenis četrtfinale		zlata (1. mesto)
	namizni tenis polfinale		zlata (1. mesto)
2015/2016	namizni tenis četrtfinale		srebrna (2. mesto)
2016/2017	namizni tenis četrtfinale		zlata (1. mesto)
	namizni tenis polfinale		bronasta
2018/2019	namizni tenis četrtfinale		bronasta
skupaj		2	3 zlate, 2 srebrni, 9 bronastih

¹⁷ Dogodki, ujeti v čas, četrto desetletje, zgoščenka v prilogi Zbornika, 40 let delovanja OŠ Rodica, 2012.

¹⁸ Gimnastika, 8. 4. 2004, http://www2.arnes.si/~osljro2s/Zamudili/zamudili_03_04.htm (7. 3. 2023).



Slika 4: Plaketa za zmago v polfinalu ekipnega državnega tekmovanja v namiznem tenisu v šolskem letu 2014/2015.



Slika 5: Plaketa za osvojenega četrto mesto na državnem polfinalnem tekmovanju v košarki za mlajše učenke v šolskem letu 2011/2012.

Na državna tekmovanja so se naši učenci uvrščali po šolskem letu 2000/2001. Najbolj uspešni so bili v dveh športnih panogah: **v košarki in namiznem tenisu**. Na državna tekmovanja v košarki so se uvrstili štirikrat, v šolskem letu 2011/2012 tudi v polfinale državnega tekmovanja. Na državna tekmovanja v namiznem tenisu so se uvrstili petkrat, trikrat jim je uspelo priti tudi v polfinale. Najuspešnejši v namiznem tenisu so bili v šolskem letu 2014/2015, ko so v polfinalu osvojili 1. mesto. Velik športni uspeh so naši učenci v šolskem letu 2006/2007 dosegli **v športnem plezanju**, ko so postali državni podprvaki.

3.3 IZPISI O IZ ŠOLSKE KRONIKE, ŠOLSKEGA GLASILA IN ZBORNIKA

Iz prvih dveh knjig šolske kronike sva izpisali pomembne podatke o izvajanju športne vzgoje na naši šoli. Nekaj podatkov sva našli tudi v prvem šolskem glasilu z naslovom *Glasiło* in v zborniku, ki je izšel ob 40-letnici šole. Vsi ti podatki so bili osnova za intervjuje z učitelji športa, ki jih predstavlja v nadaljevanju.

ŠOLSKO ŠPORTNO DRUŠTVO

- 1973/1974: »Na šoli so bile naslednje **izvenšolske aktivnosti**: ŠŠD (košarka, mini odbojka, tenis, splošna in orodna telovadba), ...«¹⁹
- 1974/1975: »Na šoli so bile še naslednje **izvenšolske aktivnosti**: ŠŠD (košarka, mini odbojka, splošna telesna vzgoja, tenis, orodna gimnastika, rokomet), šah, ...«²⁰
- 1975/1976: »Poleg teh so imeli učenci možnost sodelovati v **ŠŠD**, **ŠKD**, knjižnici pri planincih in tabornikih. Posebno razvite so bile dejavnosti v **ŠŠD** in **ŠKD**.«²¹
- 1976/1977: »Med letom smo imeli **štiri športne dni in poskus obrambnega dne** za učence 7. in 8. razredov (orientacijski pohod, streljanje, prva pomoč). ... Izvedli smo poskus evakuacije, **orientacijski pohod z nalogami** in **streljanje**. ... Zelo razvejane in delovne so bile tudi izvenšolske aktivnosti v okviru **ŠŠD**, **ŠKD** ter člani PRK, saj so tudi na različnih prireditvah in tekmovanjih dokazali, da so pridno delali (revija pevskih zborov, literarni večer, košarka in odbojka in drugi).«²²
- 1977/1978: »Tudi **ŠŠD** in **ŠKD** sta v redu delala, kar lahko dokažeta z množičnostjo in nekaterimi priznanji in pohvalami.«²³

¹⁹ Šolska kronika 1, 1973/1974, Jernej Lenič, str. 19-20.

²⁰ Šolska kronika 1, 1974/1975, Elizabeta Potočnik, str. 28.

²¹ Šolska kronika 1, 1975/1976, Elizabeta Potočnik, str. 37.

²² Šolska kronika 1, 1976/1977, Elizabeta Potočnik, str. 46-47.

²³ Šolska kronika 1, 1977/1978, Danijel Potočan, str. 55-56.

- 1982/1983: »Nekatera področja **interesnih dejavnosti** izstopajo po kvaliteti, zlasti ŠKD z zboroma, pa tudi nekatere sekcije ŠŠD, zelo se je okrepilo delo društva Mladi gasilec in mladih planincev.«²⁴
- 1983/1984: »Vse organizacije učencev so svoj program bolj ali manj uspešno uresničile. Najuspešnejše so bile Zveza pionirjev in Zveza mladine, ŠŠD in ŠKD.«²⁵
- 1985/1986: »**Interesnih dejavnosti** smo največ realizirali v okviru ŠŠD in ŠKD. /.../ Ocenjujemo, da prav interesne dejavnosti prispevajo k željenemu razvoju učencev: otrok se izpopolnjuje, doživlja uspehe, delo ga veseli, spoznava kolektivno delo, trudi se za uspeh skupine, samoupravlja.«²⁶
- 1987/1988: »Še vedno nimamo dovolj dejavnosti s tehničnega področja, upadlo je tudi število sekcij ŠŠD.«²⁷
- 1991/1992: »Zelo dejavno je bilo **šolsko športno društvo**, ki je na vseobčinskem prvenstvu doseglo 2. mesto, kar je velik uspeh, saj sodimo med manjše šole, kjer je težje izbrati dobre športnike.«²⁸
- 2000/2001: »Novost letošnjega leta v športnih krožkih sta bili dejavnosti šport za prvošolčke in **nogometna šola za dečke**.«²⁹

GRADNJA ATLETSKEGA IGRIŠČA

- 1974/1975: »Posebno veliko truda so vložili pri urejanju **atleškega igrišča**, saj so kar tekmovali, kateri razred bo naredil več.«³⁰
- 1975/1976: »Letošnje šolsko leto smo pridobili **atleško igrišče** pri naši šoli, ki smo ga skoraj v celoti zgradili s prostovoljnimi delom učencev in učiteljev ter z manjšimi denarnimi prispevki KS Jarše, Vir in TTKS Domžale. Svečano smo ga preizkusili za dan mladosti.«³¹
- 1977/1978: »Vse leto smo spremljali važnejše dogodke in pouk resnično aktualizirali, pridno pa smo tudi opravljali udarniško delo **na igrišču za male športe**, ki smo ga svečano preizkusili 23. junija ob navzočnosti mnogih družbeno-političnih delavcev občine, KS in delovnih organizacij iz okolice.«³²
- 1997/1998: »Investicijska sredstva smo to leto večinoma namenili urejanju zunanjih površin: obnovi asfaltnih poti, **atleške steze** in zasaditvi.«³³

PROSTORI ZA ŠPORT IN ŠPORTNA OPREMA

- 1988/1989: »Pogoji za delo so dobri, primanjkuje le zaprtih **športnih prostorov**.«³⁴
- 1994/1995: »Večkrat nas je med letom obiskala sanitarna inšpekcija, ... Med ukrepi, ki jih je navedla, je bilo brušenje in **lakiranje poda v telovadnici** ter /.../, kar smo v počitnicah že uredili.«³⁵
- 1996/1997: »Prav šolska skupnost je z izjemno zagnanima mentorica izvedla nekaj imenitnih aktivnosti. /.../ organizirala nekaj šolskih plesov in z izkupičkom od prodanih vstopnic kupila **ozvočenje**.«³⁶
- 1996/1997: »Nove pridobitve, ki smo jih posebej veseli, so **plezalna stena v telovadnici v Jaršah**, prenosno brezžično ozvočenje s CD predvajalnikom, več merilcev srčnega utripa, ...«³⁷

²⁴ Šolska kronika 1, 1982/1983, Andreja Jarc, str. 73.

²⁵ Šolska kronika 1, 1983/1984, Andreja Jarc, str. 81.

²⁶ Šolska kronika 1, 1985/1986, Andreja Jarc, str. 101-102.

²⁷ Šolska kronika 1, 1987/1988, Andreja Jarc, str. 121.

²⁸ Šolska kronika 1, 1991/1992, Andreja Jarc, str. 147.

²⁹ Šolska kronika 2, 2000/2001, Andreja Jarc, str. 47.

³⁰ Šolska kronika 1, 1974/1975, Elizabeta Potočnik, str. 28.

³¹ Šolska kronika 1, 1975/1976, Elizabeta Potočnik, str. 30.

³² Šolska kronika 1, 1977/1978, Danijel Potočan, str. 55.

³³ Šolska kronika 2, 1997/1998, Andreja Pogačnik Jarc, str. 24.

³⁴ Šolska kronika 1, 1988/1989, Andreja Pogačnik Jarc, str. 130.

³⁵ Šolska kronika 2, 1994/1995, Andreja Pogačnik Jarc, str. 8.

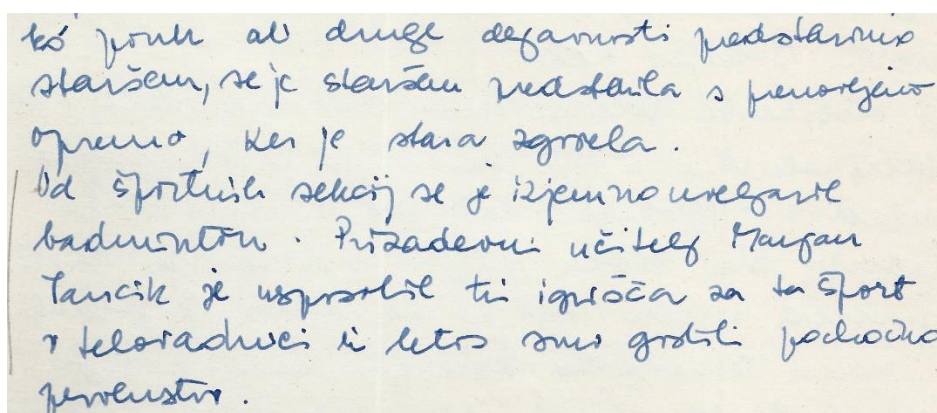
³⁶ Šolska kronika 2, 1996/97, Andreja Pogačnik Jarc, str. 18-19.

³⁷ Šolska kronika 2, 1996/97, Andreja Pogačnik Jarc, str. 20.

- 1996/1997: »Kar precej sredstev smo namenili vzdrževanju, v mnogočem smo le popravljali napake, povzročene ali neodpravljene pri adaptaciji, npr. slepa okna iz knjižnice v **telovadnico** smo zazidali, tako da imajo prostori knjižnice potrebni mir.«³⁸
- 1997/1998: »Interesne dejavnosti so obogatile nove aktivnosti: ... **športno plezanje**. Ureditev plezalne stene v šoli v Jaršah in sodelovanje z domžalskim alpinistom svetovne slave Silvom Karom je dala pobudo, da smo staro deponijo premoga, ki je ne potrebujemo, ponudili AO PD Domžale, ki je v njej uredilo **plezališče**. Dejavnost športnega plezanja je tako tudi med našimi učenci dobila krila.«³⁹
- 2004/2005: »Z enim samim **vadbenim prostorom za športno vzgojo** ne moremo vsem učencem omogočiti želenih in potrebnih pogojev za sodobno športno aktivnost. Predvsem so prikrajšani najmlajši.«⁴⁰

OBČINSKA ŠPORTNA TEKMOVANJA NA ŠOLI

- 1978/1979: »11. 5. je bilo občinsko tekmovanje v Veseli šoli, pa tudi **občinsko prvenstvo v atletiki**, ki so ga organizirali učitelji telesne vzgoje na naših igriščih.«⁴¹



Slika 6: Izsek iz Šolske kronike: »Od športnih sekcij se je izjemno uveljavil **badminton**. Prizadevni učitelj Marjan Tancik je usposobil **tri igrišča za ta šport** v telovadnici in letos smo gostili **področno prvenstvo**.«⁴²

ŠPORTNI USPEHI UČENCEV

- 1981/1982: »Športno področje je bilo **najuspešnejše pri atletiki in odbojki**, kjer smo postali občinski prvaki.«⁴³
- 1991/1992: »Zelo dejavno je bilo šolsko športno društvo, ki je na vseobčinskem prvenstvu doseglo 2. mesto, kar je velik uspeh, saj sodimo med manjše šole, kjer je težje izbrati dobre športnike.«⁴⁴
- 1995/1996: »Pri delu Šolskega športnega društva letos za spremembo ni bilo težav s pridobivanjem trenerjev. Vsi treningi so potekali po načrtih, udeležili smo se vseh razpisanih tekmovanj, razen strelskega. Dobre rezultate smo dosegli v **atletiki**, učenka Vida Repnik Prešeren je dosegla 6. mesto na državnem prvenstvu v tekah. Zelo dobro so obiskane ure **aerobike**, ki jih Eva Blatnik vodi za odrasle. S prihodom od te dejavnosti obogatimo sredstva za športno opremo.«⁴⁵
- 1996/1997: »Pri športnih tekmovanjih smo se spet najboljše odrezali **pri atletiki**. Gašper Mandeljc je na državnem prvenstvu v skoku v višino dosegel 2. mesto. Zelo zadovoljni smo z

³⁸ Šolska kronika 2, 1996/97, Andreja Pogačnik Jarc, str. 21.

³⁹ Šolska kronika 2, 1997/1998, Andreja Pogačnik Jarc, str. 28.

⁴⁰ Šolska kronika 2, 2004/2005, Andreja Pogačnik Jarc, str. 82.

⁴¹ Šolska kronika 1, 1978/1979, Danijel Potočan, str. 62.

⁴² Šolska kronika 1, 1993/1994, Andreja Jarc, str. 160.

⁴³ Šolska kronika 1, 1981/1982, Andreja Jarc, str. 68.

⁴⁴ Šolska kronika 1, 1991/1992, Andreja Jarc, str. 147.

⁴⁵ Šolska kronika 2, 1995/1996, Andreja Pogačnik Jarc, str. 11.

rezultati s tekmovanj v **badmintonu, atletskem troboju** (1. mesto) in **krosu** (1. mesto). Izkazali smo se kot dobri organizatorji **občinskega prvenstva v badmintonu in v odbojki**.⁴⁶

POUK ŠPORTNE VZGOJE

- 1972/1973: »Prvo majsko soboto smo imeli učenci OŠ Josipa Broza Tita športni dan. Učenci tretjih in četrtilih razredov smo odšli na domžalsko igrišče pri Repovžu. Tam je gostišče, kegljišče in bazen. Najprej smo se vadili v teku, metali žogice in skakali v daljino. /.../ Dečki so igrali nogomet. Najprej so se zbrali v moštvo. Rezultat je bil izenačen. Komaj smo dočakali deseto uro. Veseli smo se nagnetli pred gostilno. Z oro in sladoledom smo si pogasili žejo in se posladkali.«⁴⁷
- 1994/1995: »Večjo pozornost smo namenjali **pouku športne vzgoje** na razredni stopnji. Podatki za ŠVK so dokaz, kako so nekateri otroci že v tem letu napredovali. Razrednim učiteljicam je vse leto strokovno pomagala učiteljica ŠPV.«⁴⁸
- 1994/1995: »Pogoji za delo so dobri, izjema je **športna vzgoja**, kjer smo utesnjeni. Veliko sredstev smo namenili nakupu opreme: več kasetofonov s CD playerji, polivaletne blazine, dve mizi za namizni tenis, semafor in športno ponjavo, ...«⁴⁹
- 1998/1999: »Med novostmi tega leta omenjam vključitev v projekt **Zdrava šola**. Pridružili smo se tistim slovenskim šolam, ki promovirajo zdravje v najširšem smislu – ne zgolj kot podajanje zdravstveno vzgojnih vsebin, ampak poudarjanje povezanosti vseh dejavnikov, ki oblikujejo **zdrav način življenja**.«⁵⁰
- 1999/2000: »Obnovili smo pripomočke za pouk naravoslovja na razredni stopnji (tudi zaradi projekta), nekaj opreme za **športno vzgojo**, ...«⁵¹
- 2000/2001: »Med najbolj množičnimi izbirnimi predmeti je bila nemščina, pa **športni predmeti** in računalništvo.«⁵²
- 2002/2003: »V oktobru smo izpeljali tudi **prve športne dneve, pohode in šolski kros**. Pohodi z predmetno stopnjo so bili kar zahtevni: Sv. Primož nad Kamnikom, Šmarna gora, Slavnik in Slivnica.«⁵³

NACIONALNI PREIZKUSI ZNANJA IZ ŠPORTA

- 2002/2003: »20. marca se je začelo ustno in praktično preverjanje znanja z **nacionalnimi preizkusi**, k preverjanju se je prijavilo 69 % učencev, rezultat je za vpis v srednje šolo potrebovala le slaba četrtnina učencev. /.../ Vsi so opravljali poskusno preverjanje iz matematike in slovenščine, od izbranih predmetov pa je bil delež izbir naslednji: 50 % je izbralo angleščino, **25 % športno vzgojo**, 4 učenci fiziko, 3 glasbeno in likovno vzgojo, 2 geografijo in eden biologijo.«⁵⁴
- 2002/2003: »Izvedli smo 4. športni dan, načrtovane kulturne dneve /.../ ter **praktičen preizkus znanja** za prijavljene devetošolce iz športne vzgoje. Tisti, ki so mislili, da je za uspešen preizkus dovolj spretno telo, talent za šport, so se motili. Najbrž prihodnje leto priprave za preizkus iz znanja športnih vsebin ne bodo tako številčne.«⁵⁵
- 2004/2005: »Ob koncu devetletne šole učenci opravljajo **nacionalne preizkuse znanja** iz treh predmetov: slovenščine, matematike in izbranega predmeta. Tudi letos neobvezno, točke, pridobljene na pisnem preverjanju slovenščine in matematike pa štejejo za vpis na šolah, ki so vpis omejile. Nacionalni preizkusi znanja so potekali v poskusnem in dveh rednih rokih. Bili so pisni in ustni oziroma praktični. Poleg obvezne slovenščine in matematike so otroci lahko izbirali med angleščino, fiziko, kemijo, biologijo, geografijo, zgodovino, likovno, glasbeno in

⁴⁶ Šolska kronika 2, 1996/1997, Andreja Pogačnik Jarc, str. 17.

⁴⁷ Učenci 4. razredov, *Glasiilo*, Osnovna šola Josip Broz-Tito, 1972–73, št. 3, junij 1973, str. 17-18.

⁴⁸ Šolska kronika 2, 1994/1995, Andreja Pogačnik Jarc, str. 2.

⁴⁹ Šolska kronika 2, 1994/1995, Andreja Pogačnik Jarc, str. 7.

⁵⁰ Šolska kronika 2, 1998/1999, Andreja Pogačnik Jarc, str. 29.

⁵¹ Šolska kronika 2, 1999/2000, Andreja Pogačnik Jarc, str. 41.

⁵² Šolska kronika 2, 2000/2001, Andreja Pogačnik Jarc, str. 46.

⁵³ Šolska kronika 2, 2002/2003, Andreja Pogačnik Jarc, str. 62.

⁵⁴ Šolska kronika 2, 2002/2003, Andreja Pogačnik Jarc, str. 66-67.

⁵⁵ Šolska kronika 2, 2002/2003, Andreja Pogačnik Jarc, str. 68.

športno vzgojo. Največ (24 %) se jih je odločilo za športno vzgojo in angleščino. /.../ Smo pa malenkost zaostali za državnimi dosežki pri nekaterih izbirnih preizkusih, **najbolj pri glasbeni in športni vzgoji,** najboljše pa so se odrezali učenci pri preizkusu iz fizike.«⁵⁶

ŠOLE V NARAVI

- 1986/1987: »Šolo v naravi smo organizirali za učence 5. razreda. Udeležili so se je vsi učenci.«⁵⁷
- 1987/1988: »Šolo v naravi smo organizirali septembra za učence 5. razreda. Letos je pozen termin povzročil nekaj težav pri izvedbi. Razveseljivo je, da se je udeležijo praktično vsi učenci.«⁵⁸
- 1990/1991: »Šolo v naravi smo drugič organizirali v domu ZPM Domžale na Krku. Tja smo odpeljali učence 4. razreda, praktično vse, le tisti z zdravstvenimi težavami so ostali doma. Otroke so v ŠVN spremljali domači učitelji in en zunanji sodelavec.«⁵⁹
- 1991/1992: »Jeseni smo prvič organizirali šolo v naravi v domu ZPM Vič Rudnik v Pacugu pri Portorožu. Udeležili so se je vsi učenci 5. razreda. Starši niso bili zadovoljni s tem, da bi otroke peljali na Hrvaško na Krk, razmere so še negotove, zdi se jim predaleč in preveč tvegano, čeprav so pogoji za bivanje boljši kot v Pacugu.«⁶⁰
- 1997/1998: »Močno smo razširili **šolo v naravi**. Za 4. razred smo organizirali poletno šolo v naravi **v Pacugu**. Za 3. razred smo na pobudo staršev prvič organizirali zimsko šolo v naravi. Izbrali smo zimsko športno središče Cerčno in hotel **v Cerknem** in bili zadovoljni, saj poleg urejenih smučišč lahko ob neugodnem vremenu izrabimo zaprti bazen. Učitelji športne vzgoje so otroke pričeli pripravljati že oktobra s posebnimi kondicijskimi vajami, ki so jih izvajali med športno vzgojo in po posebnem programu tudi doma. Lep primer spodbude za več športne aktivnosti!«⁶¹
- 2000/2001: »Razširili smo tudi **šolo v naravi**. Za učence 2. razreda so bili to trije dnevi na Pokljuki, za 3. razred zimska šola v naravi, za 4. razred življenje v naravi v domu ČŠOD v Čatežu na Dolenjskem, za 5. razred poletna šola v Pacugu pri Portorožu, za 7. razred teden življenja v naravi na Pohorju v Libeličah (ČŠOD) in letos tudi za 8. razred v Rakovem Škocjanu in Rovtah (ČŠOD). Udeležba je bila visoka, noben učenec ni ostal doma zaradi plačila.«⁶²

ŠOLSKE ŠPORTNE OLIMPIJSKE IGRE

- 2005/2006: »Veliko se dogaja zunaj učilnic, v specialnih učilnicah, šolski kuhinji, asfaltnih površinah, na drsališču v Športnem parku, v kulturnem domu. Skrbno so spremljali zimske olimpijske igre v Torinu, spoznavali zimske športe, države, iz katerih prihajajo športniki in ob koncu priredili rodiško olimpijado. Zamisel je izpostavila vrednote sodelovanja, poštenosti, bratstva in prijateljstva. Uspešna izvedba je rodila **1. šolske olimpijske igre**, ki smo jih organizirali maja in na katerih so ob vseh ceremonialih od prižiganja ognja, dviga zastave in zaprisege, sodelovali otroci, starši in učitelji. Celo svojo maskoto – Rodija – kapljico vode, vira življenja, smo oblikovali.«⁶³

ŠPORTNI PROJEKTI

- 2005/2006: »Letošnja rdeča nit Zdravih šol je bila **Moj prosti čas**, v čemer smo ugledali idealno priložnost, da to temo povežemo z željo, da otroci izboljšajo rezultate **na testiranju za športno**

⁵⁶ Šolska kronika 2, 2004/2005, Andreja Pogačnik Jarc, str. 85.

⁵⁷ Šolska kronika 1, 1986/1987, Andreja Pogačnik Jarc, str. 114.

⁵⁸ Šolska kronika 1, 1987/1988, Andreja Pogačnik Jarc, str. 121.

⁵⁹ Šolska kronika 1, 1990/1991, Andreja Pogačnik Jarc, str. 143.

⁶⁰ Šolska kronika 1, 1991/1992, Andreja Pogačnik Jarc, str. 150.

⁶¹ Šolska kronika 2, 1997/1998, Andreja Pogačnik Jarc, str. 25.

⁶² Šolska kronika 2, 2000/2001, Andreja Pogačnik Jarc, str. 49.

⁶³ Šolska kronika 2, 2005/2006, Andreja Pogačnik Jarc, str. 96-97.

vzgojni karton. Tako se je, ob uspehu rodiške olimpijade v oddelkih podaljšanega gibanja, rodila ideja o šolski olimpijadi.«⁶⁴

- 2006/2007: »Inovacijskima projektoma Celostni pristop k državljski vzgoji in geografskim vsebinam se je letos priključili še **projekt Sproščanje**. Razširijo se je tudi delo na projektih, kjer sodelujejo učenci, zanje smo odprli nov sklop: **dodatne ure športne vzgoje. V okviru oddelkov podaljšanega bivanja** uvajamo neobvezne in obvezne vsebine športne vzgoje, najmanj eno uro tedensko. Projekt je v celoti pokrilo MŠŠ.«⁶⁵

UČITELJI TELESNE VZGOJE NA ŠOLI

Iz Zbornika, *40 let delovanja OŠ Rodica* smo ugotovile, da so na šoli učili naslednji učitelji športa, kakor se danes imenuje predmet, pred tem pa se je imenoval telesna vzgoja in nato športna vzgoja.

- Vida Sakara, učiteljica telesne vzgoje, 1972–1979,
- Klemenc Metod, učitelj telesne vzgoje, 1973–1979,
- Dušan Vukobrat, učitelj telesne vzgoje, 1979–1983,
- Milan Lukan, učitelj telesne vzgoje, 1983–1985,
- Marjan Tancik, učitelj športne vzgoje, 1979–2012,
- Eva Blatnik, učiteljica športne vzgoje, 1983–2020,
- Zlatka (Harter) Gasparič, učiteljica športne vzgoje, od 1995 dalje.
- Ana Podpečan, učiteljica športa, od 2003 dalje.
- Jurij Jeromen, učitelj športa, od 2005 dalje.
- Boštjan Posedi, učitelj športa, od 2007 dalje.⁶⁶



Slika 7: V tednu otroka so učitelji igrali odbojko proti učencem, oktober 2006. Učitelji športa od leve proti desni: Zlatka Gasparič, Jure Jeromen, Marjan Tancik in Eva Blatnik, na sredini z žogo Danica Volčini, učiteljica biologije.⁶⁷ Na spletni strani je bil o dogodku naslednji zapis: »Teden otroka smo zaključili s tradicionalno tekmo v odbojki med učenci in učitelji. Dvoboj je bil napet, vendar so na koncu le odločile izkušnje. Rezultat je bil 2 : 0 za učitelje. Tekmo so z bučnimi aplavzi spremljali učenci, ki so imeli svojo navijaško skupino in plakate. Nekaj navijačev je bilo tudi na strani učiteljev. Na zadovoljstvo vseh se je tekma končala brez poškodb. Navijači so se izkazali s poštenim navijanjem, igralci pa s požrtvovalnostjo in bolj ali manj usklajeno igro. Kljub porazu so učenci športno čestitali zmagovalcem. (8. 10. 2006).⁶⁸

⁶⁴ Šolska kronika 2, 2005/2006, Andreja Pogačnik Jarc, str. 98.

⁶⁵ Šolska kronika 2, 2006/2007, Andreja Pogačnik Jarc, str. 106.

⁶⁶ Zbornik, *40 let delovanja OŠ Rodica*, uredila Vilma Vrtačnik Merčun, Domžale, OŠ Rodica, 2012, str. 21-24.

⁶⁷ *Dogodki, ujeti v čas, četrto desetletje*, zgoščena v prilogi Zbornika, *40 let delovanja OŠ Rodica*, 2012.

⁶⁸ *Odbojarska tekma med učenci in učitelji*, http://www2.arnes.si/~osljro2s/Zamudili/zamudili_06_07.htm (7. 3. 2023).

3.4 INTERVJU Z UČITELJEM MARJANOM TANCIKOM, 16. 2. 2023



Slika 8: Luna Debeljak in Živa Zore z učiteljem Marjanom Tancikom, ki je na OŠ Rodica poučeval športno vzgojo 33 let (od 1979 do 2012), 16. februarja 2023.

Diplome, plakete in pokali

Kakšen je bil sistem podeljevanja nagrad za osvojena 1., 2 in 3. mesta na občinskih, področnih in državnih tekmovanjih?

Sistem je bil odvisen od organizatorja. Nekateri organizatorji so podeljevali diplome ali pokale, medalje pa so člani ekipe dobili za domov. Lahko pa so dobili samo medalje, ne pa pokalov. Eno leto je bilo tako, potem drugače. Malo je bilo odvisno tudi od tega, koliko sredstev je bilo na razpolago. Pokali so bili včasih zelo majhni, drugič veliki in razkošni. Težko bi bilo dobiti popolno predstavo o uspehih samo na osnovi ohranjenih pokalov, plaket in diplom. Poudariti pa moram, da smo bili vedno šola, ki se je redno udeleževala tekmovanj. Tako je še sedaj.

Ali so bile razlike v podeljevanju priznanj tudi med športnimi disciplinami?

Vsa tekmovanja so tekla na treh nivojih: najprej je bilo občinsko, potem področno tekmovanje domžalske regije, najboljši pa so dobili pravico do nastopa na državnem prvenstvu. Priznanja so podeljevali posamično, ponekod pa tudi ekipno. Posebno pri igrah z žogo so ekipe dobile pokal, člani ekip pa medalje. Pri atletiki so bila priznanja individualna. Rezultate posameznih tekmovalcev so zbrali, jih spremenili v točke in na osnovi teh podelili še ekipno priznanje. Enako je bilo na vseh nivojih. Kdor ni imel veliko tekmovalcev na državnem tekmovanju, je imel malo možnosti, da bi se med dobitnike pokala uvrstil tudi ekipno. Npr. če smo imeli na atletskem državnem prvenstvu tri zmagovalce v posamičnih disciplinah, so točke sicer prinesli za ekipo šole, za ekipno uvrstitev pa je bilo to premalo.

Ali ste vedno tekmovali v atletiki?

Ja, seveda, na vseh atletskih tekmovanjih smo bili; najprej v maju na občinskem nivoju, potem je bilo področno, državno prvenstvo pa je bilo v začetku junija. Vedno je bil tak sistem. Določeno število tekmovalcev, ki so dosegli odličen rezultat, recimo na področnem nekje uvrstitev do 5. mesta ali največ do 10. mesta, odvisno od konkurence, so dobili pravico do nastopa na državnem nivoju. Na občinskem tekmovanju smo imeli v vsaki disciplini po tri tekmovalce iz naše šole, največ kar je bilo možno. Npr. trije tekmovalci na 60 metrov so šli na občinsko tekmovanje, če so bili vsi trije med prvimi tremi, so šli vsi naprej na področno. Uvrstitev je bila odvisna od kvalitete rezultata. Zgodilo se je, da je bilo na občinskem tekmovanju 50 naših tekmovalcev, na področnem recimo 20, na državnem pa dva ali trije. Kvaliteta se je z vsakim nivojem vedno bolj zviševala.



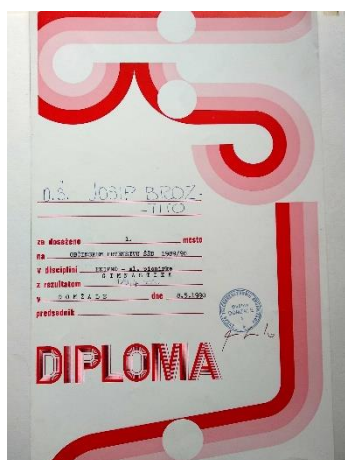
Slika 9: Diploma za osvojeno 1. mesto na občinskem prvenstvu v atletiki – vseekipno, Domžale, 25. 5. 1981 (šolski arhiv).



Slika 10: Pokal za osvojeno 1. mesto v atletskem troboju – vseekipno v šolskem letu 1996/1997.

Po podatkih s popisa diplom in pokalov so bili naši učenci na občinskih tekmovanjih najbolj uspešni v gimnastiki, atletiki in krosu. V teh disciplinah tekmujejo posamezniki. Ali to pomeni, da so te diplome in pokali osvojili posamezniki in jih je zato največ?

Vrstni red bi malo zamenjal, ker tekmovanje iz gimnastike ni bilo ravno toliko. V teh disciplinah so tekmovali posamezniki in načeloma vaša domneva drži. Kjer so tekmovali posamezniki, so najpogosteje podeljevali medalje. Medalj pa na šoli ni, da bi lahko ugotovili, kaj vse so dosegli. Najbolj množično, z največ tekmovalci, je bilo vedno tekmovanje v atletiki. Gimnastika in atletika sta temelj vsega športa. Tek, skok, met, to so osnove za vse športe. Šele ko obvladaš prvine atletike in gimnastike, lahko dobro igraš odbojko, nogomet ali košarko.



Slika 11: Diploma za osvojeno 1. mesto na občinskem prvenstvu ŠSD 1989/1990 v gimnastiki – ekipno mlajše pionirke, Domžale, 8. 5. 1990 (šolski arhiv).



Slika 12: Pokal za osvojeno 1. mesto v gimnastiki ekipno – mlajše pionirke na prvenstvu domžalskih ŠSD 1992/1993.

Na nekaterih tekmovanjih so tekmovalci dobili plakete. Ohranjenih je 21 plaket, od teh sta dve z občinskih tekmovanj, pet s področnih in 14 z državnih. Ali so učenci plakete prejeli namesto pokalov?

Včasih so namesto pokalov podeljevali plakete. Plaketa je imela enako veljavo kot pokal. Ali so podelili pokal, plaketo ali medaljo, to niti ni bistveno. Nekje pa je bila samo diploma.

Če pregledamo naše podatke: iz košarke je pokalov največ.

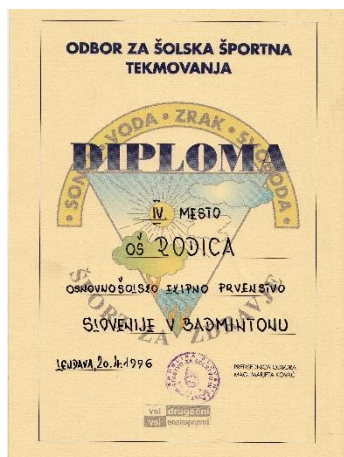
Pri košarki je tekmovala ekipa. Ekipa, ki je bila prva, je dobila pokal, člani ekipe pa medalje, drugi in tretji so dobili samo medalje. Mogoče je kakšen pokal tudi izginil, ko ga je kdo vzel domov za spomin.

Tudi v odbojki je veliko pokalov s področnih tekmovanj.

V odbojki smo tekmovali ves čas, bila je moška in ženska ekipa. Tudi krožek je bil na šoli.

Kako pa je bilo z badmintonom?

Tudi badminton je bil ves čas, ne vem točno, od katerega leta naprej, mogoče od leta 1986 dalje. Tekmovanja so bila na naši šoli, pa v Radomljah, Dobu, Mengšu itd. Po domžalskem občinskem tekmovanju je bilo področno v Preski pri Medvodah, državno pa v Lendavi. Ko smo bili na državnem tekmovanju v Lendavi, smo dosegli največji uspeh. Tam so bili naši tekmovalci drugi, ekipno pa četrti.



Slika 13: Diploma za doseženo 4. mesto na državnem ekipnem prvenstvu v badmintonu, Lendava, 20. 4. 1996 (šolski arhiv).



Slika 14: Pokal za osvojeno 1. mesto v badmintonu ekipno na osnovnošolskem domžalskem prvenstvu v badmintonu – ekipno, ZŠR Domžale, šolsko leto 2002/2003.

Vaše poročilo o turnirju v badmintonu na naši šoli se je ohranilo med diplomami.

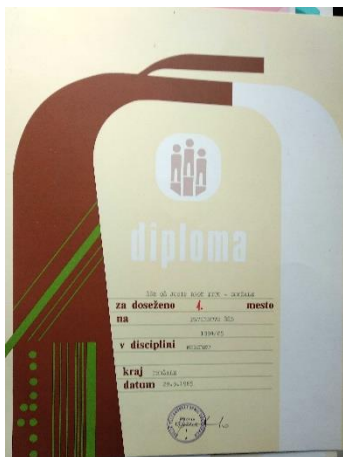
Za organizacijo sem skrbel jaz, sodili pa so učenci šole. Imeli so števec za štetje, pravila so poznali vsi tekmovalci in ni bilo potrebe po drugih sodnikih. Igra se pa »fairplay«. Če je bila kdaj kakšna zadeva sporna, smo učitelji spremljevalci stopili skupaj in zadevo rešili. Poročila o delu Šolskega športnega društva sem vsako leto oddajal ravnateljici in bi morala biti v šolskem arhivu.

Za prvi turnir v badmintonu v domžalski občini se je prijavilo šest šol. Število nastopajočih je bilo nad pričakovanji. Na treh šolah delujejo krožki badmintona. To nam da slutiti, da je zanimanje za badminton v vzponu. Upamo, da bo v prihodnjem šolskem letu teh krožkov še več, tako da bo to tekmovanje preraslo v občinsko prvenstvo za osnovne šole. Tekmovalci so na tekmovanju pokazali solidno pripravljenost. Dvoboji so bili napeti in borbeni. Na koncu pa je vendarle zmagal boljši. V vsaki kategoriji so prvi trije prejeli lepe medalje, ki jih je zagotovila Športna zveza Domžale. Turnir je potekal brez kakršnegakoli zapleta, zato so bili zadovoljni nastopajoči in organizator.

Slika 15: Poročilo o turnirju v badmintonu za posameznike iz ŠŠD domžalskih šol, ki ga je organiziral učitelj Marjan Tancik, mentor ŠŠD, 31. 5. 1993 (šolski arhiv).

Zakaj pa z nogometnih tekmovanj ni več pokalov?

Nogometa je bilo kar nekaj. Bili sta dve starostni kategoriji, mlajša in starejša. Praktično je bilo tekmovanje vsako leto. Tudi pri nogometu so trije nivoji: občinsko, področno in državno tekmovanje. Najpogosteje so prevladovali tekmovalci iz Osnovne šole Domžale, oni so bili največkrat prvaki, mi pa smo osvojili drugo ali tretje, včasih četrto mesto. Medalje smo imeli, pokalov pa ne.



Slika 16: Diploma za doseženo 1. mesto na občinskem prvenstvu ŠSD v nogometu, 1984/1985, Domžale, 28. 5. 1985 (šolski arhiv).



Slika 17: Pokal za osvojeno 1. mesto v malem nogometu na tekmovanju domžalske regije, ZŠR Domžale, ŠŠT 2015/2016.

Med priznanji so tudi priznanja s tekmovanj iz streljanja in orientacije.

Iz obrambe in zaščite se je tekmovalo na začetku osemdesetih let. Orientacija je bila del osnovnega programa športne vzgoje, zato smo imeli športne dneve iz orientacije. Potekali so na Šumberku in lahko trdim, da so bili zelo uspešni. Pri izvedbi so bili vključeni tudi drugi predmeti: geografija, biologija, prva pomoč itd. Enkrat pa se spomnim, da je bilo tudi državno tekmovanje iz orientacije na Golovcu, to je bilo v začetku osemdesetih.

Ohranjenih je kar veliko priznanj s tekmovanj v krosu.

Občinska tekmovanja v krosu so bila dvakrat na leto, jeseni in spomladi. Imeli smo tudi *Dnevnikov kros*, verjetno so to ta priznanja, ki jih je narisal karikaturist Božo Kos. *Dnevnikov kros* je večkrat potekal v Domžalah, izvajal pa ga je Atletski klub Domžale pod okriljem Atletske zveze Slovenije. To je bilo vseslovensko tekmovanje. Potem se je iz Domžal preselil v Šmartno pri Litiji. Financiralo ga je časopisno podjetje Dnevnik.

Diplome so tudi s tekom treh krajevnih skupnosti (1981–1984). Kako je potekal ta tek?

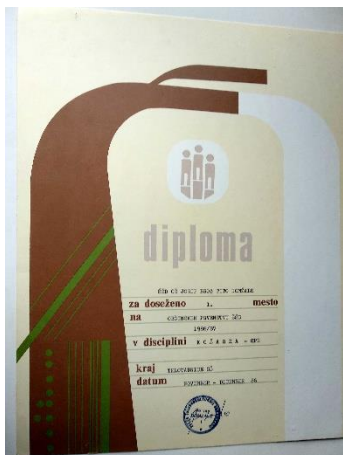
Mislím, da so sodelovale krajevne skupnosti Jarše, Preserje-Homec in Radomlje. Tekle so ekipe v štafeti 4 x 400 metrov. To je bilo bolj krajevnega, lokalnega značaja. Tam so podeljevali samo diplome, pa še te so bile po razredih, recimo za 3. in 4. razred, za 5. in 6, za 7. in 8. razred. To je bilo v osemdesetih letih, pa potem nič več.

V gimnastiki so naši učenci tudi dosegali zelo lepe uspehe.

Tekmovanj iz gimnastike smo se redno udeleževali. Vodila jo je učiteljica Eva Blatnik. Najuspešnejši smo bili takrat, ko smo bili v Kopru. V tej disciplini se je tekmovalo individualno.

Zakaj nimamo več rokomet?

Rokomet ni bil nikoli prva športna igra z žogo v Domžalah. Na šoli smo ga vadili pri rednih urah športne vzgoje. Pridobljeno znanje so učenci pokazali na občinskem tekmovanju v Hali Komunalnega centra (HKC) v Domžalah. Po prenovi HKC ni bilo več zarisanih črt za rokometno igrišče, šolske telovadnice pa so bile vse premajhne za rokomet. V HKC je sedež košarkarskega kluba Domžale Helios Suns.



Slika 18: Diploma za doseženo 1. mesto na občinskem prvenstvu ŠSD 1986/1987 v košarki – starejše pionirke. V arhivu je še pet diplom za osvojena 1. mesta na občinskih prvenstvih v košarki.



Slika 19: Pokal za osvojeno 1. mesto na regijskem prvenstvu v košarki v šolskem letu 2012/2013 – dekleta.

Košarka je športna panoga, ki ima poleg namiznega tenisa največ priznanj z državnih tekmovanj.

Košarka je zelo priljubljena igra z žogo. Na šoli smo imeli štiri skupine, po dve skupini dečkov (mlajšo in starejšo) in enako za deklice. Zelo dobro smo sodelovali s KK Domžale Helios in ŽKK Domžale. Iz klubov so prihajali trenerji, ki so na šoli vodili treninge in tekmovanja. Uspešnejše učence in učenke pa so povabili na treninge v klub. Tekmovanja so potekala med šolami na občinskem nivoju, najboljše šolske ekipe pa so sodelovale na področnem in državnem tekmovanju v organizaciji Košarkarske zveze Slovenije.

Ohranilo se je tudi osem diplom in zlata plaketa iz veleslaloma.

Občinska tekmovanja iz veleslaloma je organiziral Smučarski klub Domžale, bila pa so na Soriški planini in na Veliki Planini. Sedaj teh tekmovanj ni več. Smučarsko društvo potrebuje konkretno ekipo, da lahko tako tekmovanje izpelje. Težava je tudi, ker nimamo domačega terena, vse šole je potrebno odpeljati na smučišča, mi smo hodili največkrat na Soriško planino. Pri smučanju je bilo občinsko tekmovanje, potem pa so šli naprej kar takoj na državno, ni bilo vmesne stopnje. Zdi se mi, da je včasih več otrok treniralo smučanje kot danes. Na tekmovanje smo jih odpeljali tudi po deset. Potem je to število upadlo, sedaj pa ne vem, koliko jih je še na šoli, mogoče trije ali štirje. Ko sem še delal na šoli, so smučali: Luka in Lara Pančur, Mark Grad in njegova sestra, pa Žan Grošelj, ki je na koncu prišel celo v državno reprezentanco.

Ali so učence trenirali v klubih ali je bila šola tista, ki jih je trenirala?

Učenci so trenirali v svojih klubih, na tekmovanjih pa so zastopali šolo. Ni bilo tako, kot npr. pri badmintonu. Kar so se naučili pri badmintonu, so se naučili v šoli in to so potem pokazali na tekmovanjih. V smučanju in tudi v plavanju pa so tekmovali le tisti, ki so trenirali v klubih. Podobno tudi vnukinja Meta in Nastja Ahačič trenirata gorsko kolesarstvo v klubu, ko pa je šolsko tekmovanje, zastopata šolo.

Tekmovanja iz plavanja tudi ni več.

Tekmovanje v plavanju je bilo samo nekajkrat. Mogoče je bilo v Kamniku še nekaj akvatlona, ker imajo triatlonski klub.

Verjetno se je največ pokalov in plaket ohranilo za ekipne zmage, ker se hranijo v vitrini.

Tako je, medalje so tekmovalci odnesli domov. Za posamične zmage pa tekmovalci dobijo samo medalje.

Zmaga pa lahko samo eden.

Kar se obsega dejavnosti tiče, nam pregled pokalov ne daje prave slike. Meni nikoli ni bilo primarno osvojiti prvo mesto na tekmovanju. Vedno mi je bilo najpomembnejše, da so bili učenci pripravljani iti

na tekmovanje, da smo se jih udeleževali in da so tam pokazali, kar znajo. Če so dali vse od sebe, pa so bili zadnji, tudi dobro, če so bili prvi, še boljše. Na osnovi teh priznanj težko naredimo sliko vseh športnih dejavnosti na šoli. Če bi gledali samo tekmovalno, potem je zadosti, da grejo samo trije na štart.

Ali potem ne moremo reči, da so bili naši učenci najbolj uspešni v odbojki, košarki in namiznem tenisu?

Na vseh tekmovanjih smo obvezno vedno sodelovali. To je dejstvo. A tudi v medijih vedno štejejo le prva tri mesta. Tudi nekateri učitelji so bili zelo tekmovalni; če učenci niso bili med prvimi tremi, zanje uspeh ni štel nič.

Brez zmag na področnih tekmovanjih smo pri atletiki, v štafeti, krosu ter obrambi in zaščiti. Za atletiko je obstajalo področno tekmovanje, kaj pa za ostale discipline?

Na področnih in državnih tekmovanjih v atletiki smo redno sodelovali. Naši učenci so vsako leto posegali po medaljah v posamičnih atletskih disciplinah. V vseh teh letih so učenci osvajali medalje kot posamezniki. Štafeta je le ena od disciplin atletike. To je tek 4 x 100 metrov. Ekipa, ki teče, dekleta ali fantje, dobijo svoje medalje, zato teh med pokali ni. Tudi kros je sestavni del atletike, le da so bila za kros tekmovanja organizirana posebej. Jesenski kros je bil septembra ali oktobra, spomladanski pa konec aprila ali v začetku maja. Ta tekmovanja so bila vedno in so še sedaj. Tekmovanja iz obrambe in zaščite, ki so bila v osemdesetih letih, pa so bila samo občinska.

Kako je bilo s priznanji na državnih tekmovanjih? S teh tekmovanj sta v vitrini dva pokala in 14 plaket.

Z dekleti smo enkrat tekmovali na državnem tekmovanju v košarki, ki je bilo v Novem mestu. Če smo bili četrti na državnem tekmovanju, nismo dobili ničesar. Uspeh je bil sicer dober, ker je bilo to državno prvenstvo, ni bilo pa priznanja. Če je na pokalu zapisano PF, to pomeni Pionirski festival. Pionirski festival je bila tekma v košarki na državnem nivoju. Oznaka SPI je pomenila starejši pionirji, SPE starejše pionirke, MPI mlajši pionirji, MPE pa mlajše pionirke.

Živa: V polfinalu državnega tekmovanja v odbojki na mivki smo bile letos tretje, pa nismo dobile pokala. Rekli so, da bomo dobile diplome, a potem ni bilo ne diplom in ne kolajn. Na občinskem in področnem pa smo dobili velik pokal.

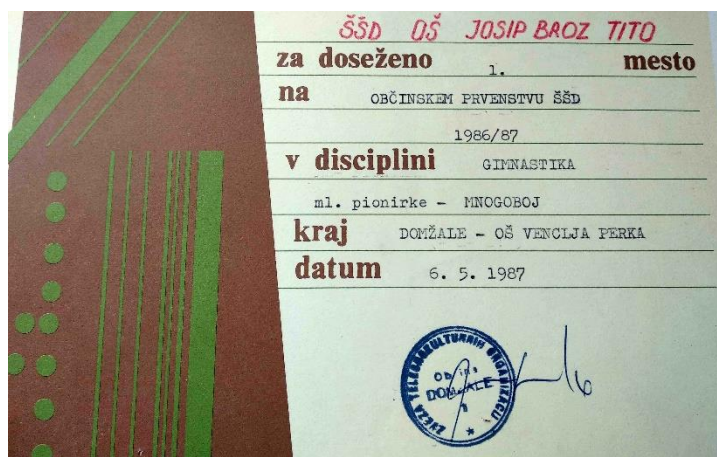
Tako se je dogajalo že včasih. Vse je odvisno od organizatorja, pa od denarja, ki ga ima na razpolago. V Domžalah šolski športni program pokriva Zavod za šport Domžale. Oni so zadolženi za organizacijo regijskih tekmovanj za območje občin Medvode, Vodice, Kamnik in Domžale, mislim, da tudi Grosuplje. Za vsa regijska šolska športna tekmovanja so koordinatorji, v Domžalah pa tudi za občinska. To pomeni, da se oni dogovorijo, kje bodo tekmovanja, v Domžalah, Kamniku ali v Medvodah. Ko je na programu npr. regijsko tekmovanje v badmintonu, se dogovorijo npr. z OŠ Rodica, mi vse organiziramo, Zavod za šport pa priskrbi priznanja in sodnike.

Ali je Zavod za šport izšel iz Zveze telesnokulturnih organizacij Domžale, ki so podpisane na skoraj vseh diplomah?

Včasih sta bili Telesnokulturna skupnost in Športna zveza Domžale. Ko je bil leta 2002 ustanovljen Zavod za šport, je zveza ugasnila. Športna zveza je bila zveza športnih društev, Zavod za šport pa je delovna organizacija.

Ali občina financira športne klube?

Financira jih glede na razpoložljiva sredstva v tekočem letu, a premalo. Sredstev ni toliko, kolikor bi jih klubi potrebovali. Tako se klubi sami, vsak po svoje, »rešujejo« s članarinami in sponzorji.



Slika 20: Diploma za doseženo 1. mesto na občinskem prvenstvu ŠSD 1986/87 v disciplini gimnastika, ml. pionirke – mnogoboj z dne 6. 6. 1987, žig »Zveza telesnokulturnih organizacij Občina Domžale« je dobro viden (šolski arhiv).

Kdo pa je v šoli zadolžen za shranjevanje pokalov?

Ko sem bil v šoli, smo vsi skrbeli za to, nihče pa ni bil posebej zadolžen za pokale.

Kako so se učenci pripravljali na vsa ta tekmovanja?

Zelo različno. Če so trenirali v klubih, smo jih mi samo prijavi, da so tekmovali za šolo. Za določene športne discipline, recimo za badminton, roket, košarko, pa smo imeli na šoli organizirano vadbo. Npr. v sodelovanju s košarkarskim klubom je šola organizirala telovadnico, kot mentor sem dal v razrede ponudbo, učenci so se prijavi, klub pa je nudil trenerja, ki ga je finansiral Zavod za šport oziroma takrat še športna zveza. To je še vedno tako. Enako velja za šolo nogometa, ki je enkrat na teden, so pa tri skupine. Ta še vedno poteka, začeli pa smo jo leta 2001. Športne panoge, ki niso imele osnove v nekem športnem klubu, so učenci trenirali v šoli, npr. atletiko, badminton, odbojko in gimnastiko.

Izgradnja atletskega igrišča:

V šolski kroniki je zapisano, da so atletske igrišče svečano preizkusili 25. 5. 1976 in 23. 7. 1978, 11. 5. 1979 pa je bilo na njem občinsko prvenstvo v atletiki. Kako je izgledalo šolsko igrišče, ko ste vi leta 1979 prišli na šolo?

Na šolo sem prišel 1. februarja 1979. Občinstvo prvenstvo v atletiki je bilo kmalu potem. Atletska steza na šolskem igrišču je bila prva krožna atletska steza v Domžalah. Tudi na glavnem stadionu v Domžalah je še ni bilo, zato je bilo tudi tukaj atletske tekmovanje. Naknadno so jo naredili še na Šlandrovi šoli (OŠ Domžale). Ko pa so gradili Mercator center, so tam zgradili atletske stadion z atletske stezo in tribunami.



Sliki 21 in 22: Občinsko atletske tekmovanje na novozgrajenem atletske stadionu maja 1976 (*Dogodki, ujeti v čas, prvo desetletje, zgoščenka v prilogi Zbornika, 40 let delovanja OŠ Rodica, 2012*).

Kar se izgradnje šolskega igrišča tiče, pa vem, kar so mi povedali otroci. V glavnem so jo gradili ob popoldnevih in vikendih, včasih pa so kopali tudi med kakšno uro telesne vzgoje. Sama steza je bila peščena, asfaltne plošče na sredini še ni bilo, tam so bili pesek, trava in zemlja. Postavljena sta bila dva gola, košev še ni bilo. Kdaj so naredili na sredi asfaltne ploščad, ne vem natančno. Proti sosednji šoli, med današnjim parkiriščem in gričem, je bilo še teniško igrišče. Narejeno je bilo istočasno kot atletska steza. Prvi učitelj telesne vzgoje, Metod Klemenc, je bil teniški entuziast. On se je zavzel za vse to, a ni bilo ne denarja ne človeka, ki bi teniško igrišče vzdrževal. Teniško igrišče pa je potrebno dnevno vzdrževati. Učitelj Metod Klemenc je leta 1979 odšel učiti na srednjo šolo.

Ali so na teniškem igrišču tenis trenirali tudi naši učenci?

Vrsto let so ga uporabljali člani Športnega društva Slavka Šlandra. To so bili starejši ljudje, nekaj jih je bilo tudi na vodilnih mestih po firmah, ki so tam dobili nekaj denarja, da so teniško igrišče lahko vzdrževali, pa nekoga, ki so ga plačevali. Šola ni imela ne denarja in ne človeka za to, hišnik tega ni zmožal vzdrževati. V dogovoru z društvom so učenci naše šole ob prostih terminih lahko brezplačno igrali tenis na tem igrišču. Poleg igrišča je bila postavljena tudi baraka, ki so jo kasneje podrli.



Slika 23: Dečki na teniškem igrišču, ki ga danes ni več. V ozadju je vidna mreža za tenis, levo pa griček, ki je nastal pri izgradnji atletskega in teniškega igrišča (*Dogodki, ujeti v čas, drugo desetletje*, zgoščenka v prilogi Zbornika, 40 let delovanja OŠ Rodica, 2012).

Ali so otroci, ki so zgradili atletske igrišče, naredili tudi teniško igrišče?

Ja, tudi tega so oni delali. Takrat je med teniškim igriščem in atletske steze nastal griček. Nastal je tudi grič proti cesti na severu, kjer danes rastejo breze. Namesto da bi izkop odvažali s kamioni nekam drugam, so s tega vzpetinama naredili neko bariero proti hišam, ki je koristna, mogoče tudi zvočno izolira. Pa še stroške so zelo zmanjšali.

Ampak koliko je bilo to dela!

Učenci so mi pravili, da so delali ure in ure, tudi ob sobotah in ob prostih dnevih. Takrat so bili še časi, ko se je veliko delalo udarniško.



Slika 24: »Učenci so pod vodstvom učitelja Metoda Klemenca za šolo zgradili atletski stadion.«⁶⁹



GRADNJA OGRAJE

Slika 25: Učenci postavljajo ograjo (*Dogodki, ujeti v čas, prvo desetletje, zgoščenka v prilogi Zbornika, 40 let delovanja OŠ Rodica, 2012*).

Med priznanji so tudi diplome in pokali za uspešnost ŠSD. Kakšno tekmovanje je bilo to?

To so diplome in pokali za udeležbo šolskih ekip na vseh športnih tekmovanjih čez vse šolsko leto. Točkovali so uvrstitve šol na posameznih tekmovanjih, seštevek točk pa je določil vrstni red najboljših ŠSD v občini. Podeljevala jih je Športna zveza Domžale, prej Zveza telesnokulturnih organizacij.

Telovadnica, športni prostori in oprema

Ravnateljica je v kroniki zapisala, da primanjkuje zaprtih športnih površin (1988/1989). Kako je to vplivalo na program in vadbo?

Zelo je vplivalo. Neuradno bi moralo biti v telovadnici prostora približno 10 m² na udeleženca, telovadnica pa meri 300 do 400 m². Športno vzgojo smo imeli organizirano tako, da sta imela po dva oddelka telovadbo istočasno. Na predmetni stopnji smo imeli na razpolago telovadnico, na razredni stopnji pa so imeli učenci telovadbo v razredih, če je bilo vreme primerno, pa so šli na šolsko igrišče. Avla je včasih tudi malo reševala situacijo. Če pa je bilo vreme kolikor toliko primerno, tudi februarja, smo imeli športno vzgojo zunaj. V glavnem je bila vedno stiska s prostori, tako za učence kot za učitelje. Na srečo smo bili učitelji športne vzgoje tako složni in usklajeni, da smo imeli zmeraj dogovorjen program. Če je bila na programu odbojka, je bila za vse, za fante in za dekleta, ko je bila gimnastika, je bila gimnastika za vse. Če je bilo manj deklet kot fantov v enem oddelku, so bila dekleta z obeh oddelkov združena v eno skupino, če je bilo obratno, pa fantje. Čim je bilo učencev čez normativ, sta bili dve skupini. Tako so se paralelke pri športni vzgoji združevale. Tako je verjetno še sedaj.

Ne, mi smo sami. V razredu nas je 25, na začetku pa nas je bilo 26.

Očitno se pozna, da je bila zgrajena mala telovadnica.

Kako se je obnavljala velika telovadnica? V kroniki smo zasledili, da je sanitarna inšpekcija v šolskem letu 1994/1995 zahtevala obnovo parketa. Kakšna je bila telovadnica, ko ste prišli na šolo in katere novosti so se bile uvedene v njej kasneje?

V tistem času je bila dvakrat močna nevihta, tako da je voda pritekla v telovadnico, parket pa je na določenih mestih nabuhel, zato so ga morali zamenjati. Poleg parketa so zamenjali glavne koše, konstrukcijo košev (prej so bile navadne table, zdaj so pleksi). Ko je bila telovadnica obnovljena, so bile stene obložene z mehko oblogo. Pred tem so bile obložene z lesom, kar pa ni bilo dobro, ker so žoge letele v stene, deske so počile, tam si se lahko poškodoval. Naredili smo tudi tako, da se lahko po dolžini postavijo mreže za badminton, tako da imamo v telovadnici lahko tri igrišča za badminton. Vozičke za badminton smo dvignili, da so sedaj primerni tudi za odbojko. Prej je bila tudi švedska pomična lestev, pa so odstranili, ne da bi nas, učitelje, vprašali. Gredi ob straneh so že skozi, le sem pa tja smo kupili kakšno novo. Prej smo imeli dvakrat štiri drogove za plezanje, skupaj osem, pa so jih

⁶⁹ Draga Jeretina Anžin: *Iz šolske kronike, Zbornik, 40 let delovanja OŠ Rodica, 2012, str. 29.*

odmontirali in prežagali. Lahko bi jih samo obrusili in pobarvali, pa bili še uporabni, če bi jih dali nazaj. Vrvi so tudi dali nove, a so enake, kot so bile prejšnje. Bradlja je v orodjarni. Žensko bradljo, če je orodjarna bolj prazna, smo uporabljali kar tam, drugače pa v telovadnici. Kar se programa tiče, smo izvajali vse, kar je bilo v učnem načrtu, od gimnastike do iger z žogo, atletskih veščin, plesa itd.

Kronika navaja, da ste v šolskem letu 1996/1997 kupili ozvočenje iz izkupička od prodaje vstopnic za ples. Za katere dejavnosti ste uporabljali ozvočenje?

Takrat verjetno telovadnica še ni bila obnovljena. Prvo ozvočenje je bilo na akumulator, ki ga je učiteljica Eva Blatnik uporabljala za aerobiko, za ritmiko pri športni vzgoji, pa tudi za ples, ki smo ga imeli na programu. Ko je bila telovadnica obnovljena, je bilo ozvočenje vgrajeno v stensko omarico, zvočnike pa so montirali na stene. V glavnem se je ozvočenje uporabljalo za ritmiko, npr. s trakovi, ples, pa za zvočno kuliso, npr. kadar so imela dekleta jogo.

Leta 1997 je bila zgrajena plezalna stena v telovadnici v Jaršah, leta 1998 pa plezalna stena na Rodici. Koliko interesa za športno plezanje je bilo med učenci in kdo je to vadbo vodil?

Ko so gradili plezalno steno, sta bila zraven alpinista Silvo Karo in pokojni Janez Jeglič, krožek za prosto plezanje pa je vodil naš nekdanji učenec Klemen Vodlan. Udeleževalo se ga je 10 do 15 otrok, ki so takoj začeli s plezanjem. Hodili smo tudi na plezalna tekmovanja. Priznanj pa verjetno ni, ker se tekmuje individualno.

Športno-vzgojni karton učencev služi za spremljanje napredka. Ali se je testiranje skozi čas kaj spreminjalo?

Mislim, da se ni spreminjalo, da se vsi elementi še vedno enako testirajo. Pri športno-vzgojnem kartonu je najbolj pomemben napredek. Lahko je rezultat slabši od slovenskega povprečja, a pomembno je, da ima nekdo osebni napredek od prejšnjega leta, da je naredil več trebušnjakov ali več dotikov plošče kot leto poprej. To je merilo in ne sam rezultat. Učenci imajo različne fizične sposobnosti, pomembno pa je, da vemo, ali napredujejo ali stagnirajo. Pri testiranju so se tehtali, merili so kožno gubo, imeli so poligon nazaj na čas, predklon s stegnjenimi nogami, veso z vzgibi, pa še teka na 60 metrov in na 600 metrov, trebušnjake in skok v daljino z mesta.

Športni dnevi:

Ravnateljica je 2002/2003 zapisala, da so bili pohodi zahtevni. Kako so se spreminjali pohodi skozi čas, ki se ga spominjate?

V mlajših letih smo bili bolj pogumni, pa smo otroke peljali tja, kamor bi jih mogoče ne bi smeli, na primer na Kamniško sedlo. Še dobro se spomnim, da smo šli zjutraj iz šole, na Kamniško sedlo smo prišli okoli 12. ure, malo smo počili, potem pa smo sestopili. Pri pastircih pa smo srečali skupino otrok iz Grosuplja, ura pa je bila že okoli dveh ali treh, oni pa so šli šele navzgor. Drugače smo hodili v glavnem po bližnjih hribih: na Rašico, Dobeno, Mengeško kočo, hodili pa smo tudi na Slivnico, Slavnik itd.

Ali ste hodili tudi na Veliko Planino?

Enkrat smo šli mimo Sv. Primoža čez Pasje pečine tudi na Veliko Planino. Danes bi se drugače odločil.

Poleg pohodov imamo še druge športne dneve (ŠD). Ali so obstajali kakšni posebno zanimivi?

Načeloma so imeli učenci pri ŠD vedno možnost izbire, ponujenih jim je bilo več dejavnosti. Za zimski ŠD so šli lahko na smučanje, sankanje, tek na smučeh, drsanje, tisti pa, ki niso imeli nobene opreme, pa na pohod. Velikokrat smo šli na Soriško planino, pa tudi v Kranjsko Goro, Cerkljo in na Stari vrh. V glavnem je z leti upadalo število avtobusov, po mojem mnenju predvsem zaradi stroškov. Včasih smo šli s tremi ali štirimi avtobuse otrok predmetne stopnje, sčasoma sta bila samo še dva. Na enem ŠD smo imeli kros, ki smo ga kombinirali s športnimi igrami, pa še ŠD za atletiko (troboj). Imeli smo tudi ŠD iz orientacije na Šumberku, kot sem že omenil.

Nacionalna preverjanja znanja (NPZ)

V šolskem letu 2002/2003 je 25 % učencev 9. razreda izbralo športno vzgojo za 3. predmet na NPZ, enako je bilo v šolskem letu 2004/2005, njihovi dosežki pa so bili pod državnim povprečjem. **Kako so potekala NPZ iz športne vzgoje in pri čem so imeli učenci težave?**

Tisti, ki so se odločili za NPZ iz športa, so mislili, da bo to še najlažji preizkus. Na koncu se je izkazalo, da ni bilo ravno lahko. Prvič so imeli najprej teorijo, nato pa še praktični del, kjer je bilo določeno, kaj se ocenjuje. Zdi se mi, da je bil to ples. Ne spomnim se več dobro. To, da so bili rezultati podpovprečni, je bilo odvisno od tistih, ki so se za ta NPZ odločili. Verjetno so pričakovali, da bo lažje. Drugič pa je bil na NPZ samo teoretični del. Tam so bila tudi kakšna težja vprašanja. Že v razredu učenci bolj slabo poslušajo, kaj šele v telovadnici. Če pa se nekdo zanima za šport, pozna vse, še preden mu jaz kaj povem.

Šole v naravi

V kroniki je bila šola v naravi za 5. razred v šolskem letu 1986/1987. V šolskem letu 1990/1991 je bila drugič organizirana v domu ZPM Domžale na Krku, jeseni 1991 pa prvič v domu ZPM Vič Rudnik v Pacugu. Staršem so se razmere zaradi vojne zdele negotove, zato niso želeli, da bi jih peljali na Krk, čeprav so bili tam boljši pogoji kot v Pacugu. V šolskem letu 1997/1998 pa je prvič omenjena smučarska šola v naravi v Cerknem (za 3. razred). **Kako se spominjate teh prvih šol v naravi in kdaj so se pravzaprav začele?**

Letna šola v naravi je bila namenjena učenju plavanja. Na Krku smo bili večkrat, najmanj dvakrat. Učiteljica Zlatka Gasparič se je na šoli zaposlila leta 1995 in od takrat dalje smo začeli organizirati tudi zimsko šolo v naravi v Cerkno, kjer so se učenci učili smučanja. V šolo v naravi sem hodil že leta 1971 z bivšo šolo, na naši šoli pa se tega ne spomnim. V poročilih, ki smo jih oddajali, je točno zapisano, kdaj so se šole v naravi tukaj začele in kje so se izvajale. Dokler sem delal, smo imeli zimsko šolo v Cerknem.⁷⁰



Slika 26: Učitelj Marjan Tancik z učenci v zimski šoli v naravi leta 1998 (*Dogodki, ujeti v čas, tretje desetletje*, zgoščanka v prilogi *Zbornika, 40 let delovanja OŠ Rodica*, 2012).

Ocenjevanje

Ocenjevanje učencev pri športni vzgoji se je skozi desetletja spreminjalo. Koliko so šteli rezultati in koliko prizadevnost? Kaj je bilo bistveno?

Bistvenega pomena je napredek. Če letos skočiš 150 cm v daljavo z mesta, naslednje leto ne moreš skočiti dva metra. Če pa si skočil 165 cm, si že nekaj napredoval. Metra in štoparice pri samem ocenjevanju nisem nikoli uporabljal kot merilo za oceno. Pomembno mi je bilo, da ocenjujem, kaj se je nekdo naučil in ne, če je sposoben. Nekdo je že po naravi tak, da mu ni potrebno nič narediti, pa bo

⁷⁰ Učitelj Marjan Tancik se je upokojil leta 2012. Učenci 4. razreda že več let hodijo v zimsko šolo v naravi na Pohorje (*Zbornik ob 50-letnici OŠ Rodica, Peto desetletje delovanja*, 2022, str. 53).

prvi. To pa ne pomeni, da bo ocenjen s petico. Če nekdo zna narediti nizki start ali preval naprej tako, kot je treba, ima lahko manj sposobnosti, pa dobi petico. Tak je bil moj pristop pri ocenjevanju.

Vse vrste ocenjevanja ste doživeli.

Najprej je bilo opisno ocenjevanje, se pravi ZU – zelo uspešno, U – uspešno in MU – manj uspešno. Potem smo šli na ocene od ena do pet. Enkrat so se prišli neki starši pritožiti na enico, ki jo je dobil njihov otrok. Rekli so: »Ali ni zadosti, da ima opremo, pa ima že trojko?« Potem sem jim razložil, da ne gre tako. Ko smo imeli na programu ples, se je fant spakoval in ni delal tistega, kar se je od njega pričakovalo. Njegov brat pa je bil zelo motiviran za šport in je že takrat hodil v fitness. Osebnostno sem imel raje opisne ocene. Otrok mora biti motiviran, da neko stvar dela, karkoli je to, nogomet, gimnastika itd., zraven se tudi sprosti. Če so šli tisti, ki so bili manj sposobni, iz telovadnice preznojeni, sem si rekel, da sem »plačo zaslužil«. Pomembno je, da se jim je dvignil srčni utrip, da so se razgibali in se čustveno sprostiti, ko je bila igra. To, da bi bil pomemben samo nek rezultat, k temu nisem bil nikoli nagnjen.

Katera športna področja ste najraje učili in zakaj?

Najbolj sem bil domač v gimnastiki in atletiki, drugače pa sem bil vsestranski, tako da bi se težko odločil za eno samo disciplino. Želel sem dati otrokom čim več informacij, potem pa se je vsak sam usmeril, kar mu je ustrezalo. Poznam pa kar nekaj bivših učencev, ki so študirali šport in so postali športni pedagogi. Eden izmed njih uči tudi na naši šoli, to je Boštjan Posedi.

Najlepša hvala vam za odgovore!

3.5 INTERVJU Z UČITELJICO ZLATKO GASPARIČ, 23. 2. 2023



Slika 27: Luna Debeljak z učiteljico Zlatko Gasparič, ki na OŠ Rodica poučuje športno vzgojo 28 let, 23. februarja 2023.

Kako so se pohodi spreminjali skozi čas? Kateri so bili najzahtevnejši?

Zahtevnih pohodov, o katerih je govoril učitelj Tancik, se ne spomnim. Kar sem na šoli, imamo pohode, ki so organizirani tako, da naj bi jih zmogli vsi učenci. Prilagojeni so veliki skupini. Spreminjali so se zaradi vremenskih razmer, npr. ko smo hodili na Kočo na Lipanci, je bil včasih še sneg, pa smo morali zamenjati lokacijo. Enkrat smo se na Slivnici v megli izgubili, drugič so gozdarji na Sv. Primožu podirali neka drevesa, zato smo menjali lokacije. Na Šmarno goro z učenci 9. razreda še hodimo. Namesto Lipance smo začeli hoditi na Sv. Jakoba nad Preddvorom. Potem gremo na Planino nad Vrhniko, kamor smo začeli hoditi slučajno, ko smo morali menjati lokacije. Od pohodov v bližini pa ohranjamo pohod na Sv. Primoža.

Poleg pohodov imamo še druge športne dneve. Kako so se pa ti spreminjali?

Pred korono smo imeli za 5. razred organiziran športni dan *Veter v laseh*. Učenci so spoznavali domžalska športna društva in športe. Predstavljeni so bili različni športi, tudi drugačni, kot je npr.

streljanje. Učenci so se lahko udeležili različnih delavnic, v katerih so spoznavali športe od blizu. Po koroni pa ta dejavnost še ni zaživela.

Troboj se načeloma ni spreminjal, spremenili smo samo sistem. Včasih smo metali žogico ali vorteks na travniku, kjer so sedaj otroška igrala in ograja. Sedaj ves troboj izvajamo na atletskem stadionu, kar pa je malo bolj zamudno, ker nimamo treh tekmovališč, ampak gre, samo malo težje je vse skupaj organizirati.

Enkrat je bil tukaj Franci Petek s premično skakalnico.

To je Mini Planica, ki je namenjena mlajšim učencem. Ta se najame, pridejo inštruktorji, ki pripeljejo s seboj mobilno skakalnico, nato pa se učenci preizkušajo v skakanju na njej. Cenovno je Mini Planica kar zahtevna, najem je kar drag, zato je nismo najeli večkrat.

Leta 2005/2006 je ravnateljica v kroniko zapisala, da ste na šoli prvič organizirali šolske olimpijske igre. V katerih disciplinah so se učenci preizkusili? Kolikokrat so bile šolske olimpijske igre še organizirane in zakaj ste jih opustili?

Na začetku so učenci tekmovali v teku na 60 metrov, v skoku v daljino in v štafetnih predajah. Ker se je skakanje v daljino zelo zavleklo, smo to opustili. Poleg atletskih disciplin so bile še igre z žogo. Šolske olimpijske igre so spremljale številne stojnice s športnimi vsebinami, od capoeire, šaha do zdrave prehrane, merjenja krvnega tlaka, varnosti v avtu itd. Odvijale so se ob delovnih sobotah, tako da so bili lahko prisotni tudi starši. Organiziranje šolskih športnih iger je bilo organizacijsko zelo zahtevno, bilo pa nas je samo par, ki smo vse skupaj organizirali. Predlagali smo, da bi bile šolske športne igre na štiri leta, tako kot olimpijske igre. Potem so ukinili delovne sobote, ni jih bilo več v šolskem koledarju, pa je vse malo zamrlo. Šolske športne igre, kakor smo kasneje preimenovali šolske olimpijske igre, smo izvajali od leta 2006 do 2014.



Slika 28: Novica na šolski spletni strani iz šolskega leta 2010/2011. Fotografije niso več dostopne.⁷¹

Ali učitelji športa pogrešate kakšno športno opremo, ali bi še kaj potrebovali, česar nimate?

Načeloma ne. Vsako leto nam ravnateljica odobri, kar naročimo. Res pa je, da gledamo na to, da strošek ni prevelik, npr. enkrat naročamo malo več žog, drugič malo več obročev ipd. Tudi večje stvari nam šola omogoča, npr. mize za namizni tenis. Vse, kar potrebujemo, načeloma dobimo.

Ali menite, da je bil v preteklosti na športu večji poudarek kot danes? Ali danes v šoli namenimo športu premalo časa?

Ne vem, če je bil poudarek v preteklosti večji. Zdi se mi, da je sedaj, po koroni, poudarek večji, samo sposobnosti učencev so nižje, kot so bile včasih. Zaradi tega malo opuščamo težko delo na orodju, ker je res težko zagotoviti varnost. Otroci so šibkejši v rokah in slabše gibljivi. Drugače se športu posveča dovolj pozornosti. Zdi se mi, da tisti, ki imajo šport radi, bi delali še več, paziti pa moramo na tiste, ki se športu malo izogibajo, da jih aktiviramo. V pokoronskem času smo v nižje razrede uvedli dodatno uro športa v času OPB, kar izvaja učitelj Jure Jeromen. Občina je odobrila denar, da imajo naši učenci še eno dodatno uro gibanja.

⁷¹ Šolske športne igre 2011, http://www2.arnes.si/~osljro2s/Zamudili/zamudili_10_11.htm (7. 3. 2023).

Vsa leta za vse učence vodite športno-vzgojni karton. Ali tudi tam opazate spremembe v sposobnostih učencev?

Spremembe so, a je vse zelo odvisno od motivacije učencev. V primerjavi z desetletjem prej opazamo, da imajo učenci slabšo moč ramenskega obroča, gibljivost je slabša, pa tudi vzdržljivost na daljše proge. To so vse stvari, ki se jih da natrenirati in bi jih morali bolj poudarjati. Nekateri so še vedno hitri, to so več ali manj prirodne zadeve, tako da se jih težko primerja med seboj. Učenci, ki imajo slabše rezultate, bi te lahko izboljšali. Včasih smo za Bistrico tekli veliko dlje kot sedaj. Ne pridemo več tako daleč v eni uri, ker ne zmorejo. Dobro je, da so v bližini sotočja Pšate in Bistrice naredili še eno brv čez Kamniško Bistrico, tako da lahko naredimo krajši krog. Včasih smo tekli do železniškega mostu, pa so vsi učenci zmogli, redkokd ne. Vzdržljivost učencev je danes veliko slabša.

Učitelji športa imate še veliko drugih obveznosti, ker hodite z učenci na tekmovanja.

Tega je res veliko, potem pa je potrebno tudi organizirati tekmovanja. Za športe, kot je npr. košarka, ki jo otroci trenirajo v klubu, je malo drugače. Ampak atletike ne trenirajo v klubu in je potrebno na šoli vse pripraviti, kadar je tekma. Podobno je z odbojko, tudi za odbojko se pripravljamo v šoli.

Vodili ste projekt Evropski športni dan.

Evropski športni dan je bil ponujen projekt s strani Športne unije Slovenije, ki smo ga lahko prilagodili po svoje. Poudarek je bil na številu ponovitev, leta 2020 2020 ponovitev, leta 2021 2021. Učenci so metali žogo na koš, mlajši učenci so šteli korake, preskoke kolebnice itd., potem pa so vse skupaj seštevali. V bistvu je bila to spodbuda h gibanju, težnja, da bi se otroci več gibali. Lani je evropski športni dan še bil, letos pa zaenkrat razpisa še nismo zasledili.

Dvakrat ste dobili priznanje za najbolj športno šolo.

To je razpis Zavoda Planica, na katerega se potrebno prijaviti. V obrazec se vpiše, kaj vse se je na šoli izvajalo, koliko učencev smo peljali na plavanje, koliko učencev je tekmovalo itd., potem pa to točkujejo. Spodbuja se, da bi šola sodelovala v čim več dejavnostih, tudi npr. da med počitnicami organizira *Hura, prosti čas*, da se poleg rednega dela izvaja še več športnih dejavnosti. Pri tem je pomemben tudi nivo tekmovanj, še posebno državni nivo. Tja do bronastega priznanja smo prišli dvakrat, kaj več pa ne.⁷² Mogoče se letos, ko smo imeli dobre uspehe na državnih tekmovanjih, prijavimo.



Slika 29: Priznanje za doseženo 1. mesto v odbojki za pionirke na občinskem tekmovanju ŠSD, Domžale, 25. maj 1976 (šolski arhiv). V arhivu so še štiri diplome z osvojenimi 1. mesti v odbojki.



Slika 30: Pokal za osvojeno 1. mesto na področnem prvenstvu v odbojki za dekleta v šolskem letu 2012/2013.

Naj vas za konec vprašava, katera športna področja najraje učite in zakaj?

⁷² Bronasto priznanje za najbolj športno šolo smo prejeli leta 2016 in 2017 (Zlatka Gasparič: *Športne dejavnosti na šoli in priznanje za najbolj športno šolo*, Zbornik ob 50-letnici OŠ Rodica, 2022, str. 196-197).

Najraje učim odbojko, ker se tukaj počutim najbolj suvereno, pa atletiko. Tudi sama se nekoč trenirala odbojko. Atletika mi je zelo dobra, ker je veliko disciplin, otroci se najdejo vsaj v kakšni od teh. To zelo rada učim, rada jih tudi vozim na tekmovanja. Ostalo tudi rada delam, a to je prioriteta.

Najlepša hvala za pogovor.

ŠOLSKE ŠPORTNE IGRE 2011

S šolskih športnih iger 2011 se je na spletu ohranil zapis dveh učenk, ki sta podrobneje predstavili potek tega zanimivega dogodka, ki ga danes ne poznamo več: »V soboto, 21. maja 2011, smo na OŠ Rodica organizirali zdaj že tradicionalne šolske športne igre. Iger so se kot tekmovalci udeležili učenci OŠ Rodica, OŠ Roje in gostje iz Turčije, Grčije ter Poljske, ki so našo šolo obiskali v okviru projekta Comenius partnerstva. Iger se vsako leto udeležijo tudi priznani slovenski športniki. Tudi letos je bilo tako. Obiskali so nas smučarski skakalec **Robert Kranjec**, judoistka **Raša Sraka Vukovid** in kikkboxar **Marjan Bolhar**.

Igre smo začeli z zborom na šolski ploščadi. Po slovenski himni in himni Evropske skupnosti nas je najprej pozdravila ravnateljica **Milena Vidovič**, podžupanja občine Domžale **Andreja Pogačnik Jarc** in predstavnica šolske skupnosti učencev **Špela Mičunovič**. V kratkem programu so najprej nastopili mladi telovadci, Marjan Bolhar pa nam je prestavil kikkboks. Učenci prvega triletja so nam zaplesali, nato pa sta Špela Mičunovič in Robert Kranjec izrekla športno prisego in prižgala olimpijski ogenj.

Po uvodnem delu so se začela tekmovanja, na katerih so sodelovali vsi učenci naše in, kot smo že zapisali, tudi učenci OŠ Roje. Tekmovali smo v raznih disciplinah. Vsi razredi smo tekmovali v štafeti in teku na 60 m. Učenci prvega triletja so se pozabavali v šaljivih igrah. Učenke drugega triletja so se borile med dvema ognjema, učenke tretjega triletja pa so igrale odbojko. Fantje s predmetne stopnje so med seboj tekmovali v nogometu. Opoldne so se v športnih igrah pomerili še starši in učitelji in prav zabavno jih je bilo opazovati.

Igram se je pridružilo tudi gibanje *Veter v laseh*, ki se zavzema za zdrav način preživljanja prostega časa. V okviru *Vetra v laseh* so učenci lahko spoznavali nordijsko hojo, golf, lahko so plesali, se rolali ali se preizkusili v igrah, kot so balinanje, vlečenje vrvi, gumitvist itd.

Poleg športnih dejavnosti so si obiskovalci lahko ogledali tudi razstavljenе predmete na stojnicah in sodelovali pri nekaterih dejavnostih, ki so jih stojnice ponujale. Izmerili smo si lahko krvni tlak, se poučili o nevarnostih sonca, predstavili so se nam žonglerji, radioamaterji, učili smo se nordijske hoje, capoeire (plesno-borilna veščina), na poligonu smo lahko opazovali kolesarje in še mnogo drugega. Na stojnicah so bili razstavljeni EKO izdelki OŠ Rodica in izdelki OŠ Roje, ki smo si jih lahko kupili in tako pomagali zbirati sredstva za šolski sklad.

Medtem ko so Roberta Kranjca, Rašo Sraka Vukovid in Marjana Bolharja učenci prosili za avtograme, smo jih mi povprašali, kaj menijo o naši prireditvi. Vsi trije so povedali, da jim je prireditev všeč, saj na njej prevladuje tekmovalni in športni duh. Navdušeni so bili nad organizacijo in dobro voljo, ki je prisotna vsepovsod. Marjan Bolhar je dejal, da je lepo, ker so vsi nasmejani. Obiskal nas je tudi župan Občine Domžale **Toni Dragar**, ki je opazil, da se učenci držijo načela »*Važno je sodelovati, ne zmagati*.« Tina Jeretina in Manca Košir Vidergar, OŠ Rodica⁷³

⁷³ Tina Jeretina in Manca Košir Vidergar, OŠ Rodica: *Šolske športne igre 2011*, http://www2.arnes.si/~osljro2s/Zamudili/zamudili_10_11.htm (24. 3. 2023).

3.6 INTERVJU Z UČITELJICO ANO PODPEČAN, 19. 2. 2023



Slika 31: Naša učiteljica športa Ana Podpečan na OŠ Rodica poučuje šport od leta 2003 dalje.

Ali so bile razlike v podeljevanju priznanj med športnimi disciplinami?

Način podeljevanja je odvisen od organizatorja tekmovanja. Sedaj učenci, ki tekmujejo v ekipnih športih, dobijo medalje in plakete. Kaj prejmejo, je vedno odvisno od organizatorja tekmovanja. Učenci pri krosu prejmejo medalje, ki jih nesejo domov.

Kako je s priznanji na državnih tekmovanjih?

Štefeta 4 x 100 metrov je leta 2021 osvojila 3. mesto na državnem prvenstvu. Tekmovalci so dobili medalje, ki so jih odnesli domov.

Kdo je zadolžen za shranjevanje pokalov?

Vsak učitelj športa, ki spremlja učence na tekmovanju, poskrbi za to, da osvojen pokal ali plaketo shrani v vitrino. Ključni za vitrino so v kabinetu športa in pri hišniku.

Katerih športnih tekmovanj se udeležujete z učenci?

Udeležimo se tekmovanj, ki so razpisana v biltenu *Šport mladih*. Ko »naberemo« učence, ki so zainteresirani, jih peljemo na tekmovanje.

Kako potekajo treningi pred tekmovanji? Ali imajo učenci tudi kondicijske treninge?

Treninge imamo v prostih urah oziroma se poskušamo uskladiti in poiskati termin za vadbo. Kondicijskih treningov nimamo.

Zakaj učenci nekaterih športnih dejavnosti danes ne morejo več trenirati?

Tenisa ni, ker nimamo površin, sedaj je tam parkirišče. Gimnastike ni, ker ne dobimo kadra za poučevanje. Orientacijski pohod pa poteka v letni šoli v naravi v Pacugu.

Kakšnega atletskega stadiona se vi spominjate iz obdobja, ko ste prišli na šolo?

Ko sem prišla na šolo, je bilo igrišče že asfaltirano. Bilo je tako, kot je še sedaj.

Ali mogoče pogrešate kakšno športno opremo?

Danes ne pogrešamo ničesar. Vsako leto nam omogočijo, da nakupimo opremo, ki jo potrebujemo za izvajanje športa (žoge, obroči itd.).

V šolskem letu 1996/1997 smo kupili ozvočenje. Za katere dejavnosti danes uporabljate ozvočenje?

Ozvočenje potrebujemo predvsem za poučevanje plesa.

Z izgradnjo plezalne steze smo dobili interesno dejavnost športno plezanje. Koliko interesa je bilo za plezanje med učenci, kako je danes, kdo to vadbo vodi?

Na začetku je bilo ogromno interesa. Vadbo sedaj vodijo trenerji Alpinističnega odseka Domžale. Dve leti sem imela jaz to interesno dejavnost.



Slika 32: Učenci so do šolskega leta 1991/1992 tekmovali tudi v rokometu. Pokal za osvojeno 1. mesto v rokometu – starejše pionirke, ŠSD 1981/1982.



Slika 33: V šolski vitrini je tudi pokal za osvojeno 2. mesto ekipno na državnem tekmovanju v športnem plezanju v šolskem letu 2006/2007.

Športno-vzgojni karton učencev služi spremljanje napredka. Ali se je testiranje skozi čas kaj spreminjalo?

Testiranje poteka vsako leto enako, testi so isti. Testiramo skok v daljino, predklon, trebušnjake, veso z vzgibi, poligon nazaj, tek na 60 metrov, tek na 600 metrov, merimo telesno višino, telesno težo in kožno gubo.

Ali se v poletni in zimski šoli v naravi večina učencev nauči plavati in smučati?

Učenci so navdušeni nad obema šolama v naravi. Večina se nauči plavati in smučati. Pri smučanju čedalje več otrok že prvi dan stoji na smučkah.

V šolskem letu 2006/2007 so bile v podaljšano bivanje uvedene dodatne ure športne vzgoje. Kakšen je odziv učencev?

Učenci so bili veseli dodatnih ur športa. Dejavnosti so predvsem sproščujoče, v veselje otrok.

Ali se je pouk športa v zadnjih desetletjih, kar se spomnite, kaj spreminjal?

Poučujem premalo časa, da bi opazila razlike v vadbi, mogoče opažam le manj spretno otroke, predvsem pri gimnastiki.

Ali obstajajo kriteriji za ocenjevanje športa? Kako težko je za vas ocenjevanje? Koliko štejejo rezultati in koliko prizadevnost?

Kriteriji obstajajo v letnem delovnem načrtu. Ni mi težko ocenjevati. Pri meni prevladuje prizadevnost.

Katera športna področja najraje učite in zakaj?

Najraje imam atletiko, zelo rada tečem z učenci za Bistrico. Všeč mi je igra odbojke, pa tudi rokomet. Včasih sem sama trenirala rokomet, zato imam poseben odnos do njega.

Ali menite, da v šoli namenimo športu premalo časa?

Sedaj je večji poudarek. A športa ni nikoli preveč!

Najlepša hvala vam za odgovore.

3.7 INTERVJU Z UČITELJEM JURIJEM JEROMNOM, 23. 2. 2023

Učitelj Jurij Jeromen na OŠ Rodica poučuje šport od leta 2005 dalje, obenem je tudi športni novinar Radia Slovenija.

Ali ste tudi sami kdaj trenirali katero od športnih disciplin?

Šport me je vedno zanimal, zares pa nisem nikoli nič treniral, razen v osnovni šoli atletiko. Nisem bil posebno uspešen, a sem treniral redno.

Kako dolgo ste že športni novinar? Kdaj najdete čas za to delo?

Prvič sem bil na radiu pred dvajsetimi leti, leta 2003. Delam ob vikendih, občasno tudi kakšno popoldne ali zvečer. Šport se dogaja, ko imajo ljudje prosti čas, zato morajo takrat športni novinarji delati. Z urednikom se pogovorim o tem, kdaj imam čas in kdaj ne. Povprečno delam štiri- do petkrat na mesec.



Slika 34: Intervju z Dejanom Zavcem marca 2016 v mariborskem studiu. Komentar Jureta Jeromna k sliki: »To je bilo za hec. Seveda ne bi tekmoval z njim, saj bi mi zlomil roko, če bi šlo za res.« (osebni arhiv Jureta Jeromna)

Na naši šoli ste učitelj športa od leta 2005 dalje. Katero delo opravljate raje, delo učitelja športa ali športnega novinarja?

Raje sem učitelj športa, ker rad delam z otroki in zdi se mi, da je to moj način življenja. Dobro je biti tudi športni novinar, a si odsoten vse popoldneve, večere in vikende, kar je slabo, če imaš družino. To pomeni, da mora žena skrbeti za družino, kar ni prav. Še posebej pri razvoju otroka sta potrebna oba starša. Zato sem se odločil, da bom poklic športnega novinarja opravljal v svojem prostem času.

Učitelji športa spremljate naše učence na športna tekmovanja, občinska, regijska in državna. Ali imate učitelji športa spremlstva na tekmovanja razdeljena?

Največkrat se zmenimo sproti, je pa res, da je običajno tako, da gremo eni učitelji na določena športna tekmovanja, drugi pa na druga. Meni osebno so blizu nogomet, košarka in atletika. Na ta tekmovanja z veseljem spremljam naše učenke in učence.

Kaj vam je pri vašem delu učitelja športa najbolj všeč?

Všeč mi je, ker je delo dinamično in da učenci običajno radi pridejo k našim uram. Vedno sicer ni vse lepo in prijetno, saj včasih rešujemo tudi kakšne težave, prepire. Rad grem tudi v šolo v naravo in na športne dneve, čeprav je po drugi strani tako delo zelo odgovorno. Po šoli v naravi ali po športnem dnevu si vsi učitelji kar malo oddahnemo, saj smo najbolj veseli, ko vse učenke in učence zdrave in zadovoljne pripeljemo nazaj.

Hvala za pogovor.

3.8 INTERVJU Z UČITELJEM BOŠTJANOM POSEDIJEM, 24. 2. 2023



Slika 35: Boštjan Posedi je bil učenec naše šole (od 1982/1983 do 1990/1991), od leta 2007 dalje pa na OŠ Rodica poučuje šport.

Učitelj Marjan Tancik je povedal, da pozna kar nekaj bivših učencev, ki so študirali šport in so danes športni pedagogi. Med njimi ste tudi vi. Zakaj ste se odločili za ta poklic?

Šport sem imel rad že od otroštva. V njem sem zelo užival in želel sem to strast in odnos do gibanja prenesti na bodoče učence. Poleg tega me je za ta poklic navdušil ravno učitelj Marjan Tancik, ki me je poučeval v osnovni šoli. Takrat sem si želel, da bi nekoč tudi jaz poučeval tako kot on.

Kako se spominjate športne vzgoje, ko ste sami hodili na to šolo? Kaj je bilo drugače kot danes?

Največja razlika med nekoč in danes je v odnosu učenca do učitelja, kot tudi učencev do predmeta. Takrat je vejalo, da je tako, kot je rekel učitelj, in tako je tudi bilo. Ni bilo pregovarjanja, negotovanja, razpredanja itd., vsaj v interakciji z učiteljem ne. V mojih časih orodjarna ni bila pregrajena in zaklenjena. A nikomur ni padlo na misel, da bi brez dovoljenja vstopil vanjo, ker je veljalo pravilo, da se v orodjarno ne sme. Ko so nas učence spustili v telovadnico, smo se postavili v vrsto zbor po velikosti, ne da bi bilo to potrebno posebej poudariti.

Tudi v naših časih smo se učili osnov športov, kot se jih učimo danes. Morda je bilo nekoliko več gimnastike, tako talne kot orodne. Še posebno smo uživali v preskokih čez kozo in skrinjo, ki smo jo preskakovali počez, nekateri pa celo vzdolžno. Več je bilo vaj na moški bradlji, drogu in tudi na visoki gredi in krogih.



Slika 36: Šolska telovadnica danes, pogled proti orodjarni (levo), ki v času šolanja Boštjana Posedija še ni bila zaprta z vrati.

Ali ste že takrat hodili h kakšni športni interesni dejavnosti in na športna tekmovanja?

V šoli nisem obiskoval interesnih dejavnosti, zato nisem hodil na šolska športna tekmovanja. Spomnim pa se, da so na tekmovanja hodile sošolke, ki so trenirale gimnastiko. Trenirala jih je učiteljica Eva Blatnik in jih vodila na različna tekmovanja. Vem, da so bile tudi zelo uspešne. Prav tako so se učenci udeleževali šolskih športnih tekmovanj iz namiznega tenisa (treniral jih je Janez Stibrič), nogometa in košarke. Najbolj uspešen iz naše generacije je bil moj sošolec Andrej Hauptman, eden izmed najboljših slovenskih kolesarjev, danes pa trener Tadeja Pogačarja. V osnovni šoli sem treniral smučarske skoke.



Slika 37: Obisk Andreja Hauptmana leta 2004, ko je v grobeljski dvorani predstavil kolesarski šport.⁷⁴ Na spletni strani je bila objavljena naslednja novica: »Festival športnega filma in srečanje s športnikom Andrejem Hauptmanom, 3. 5. 2004. BTC smo imeli dve predstavitvi v Kulturnem domu Groblje. Učenci so si ogledali nagrajene športne filme in se pogovarjali z vrhunskim športnikom Andrejem Hauptmanom, ki je bil učenec naše šole.«⁷⁵

Zelo zanimivo. Ali ste tudi tekmovali v skokih in koliko je meril vaš najdaljši skok?

Iz naše šole nas je kar nekaj treniralo smučarske skoke v SSK Termit Ihan. Hodili smo na različna tekmovanja po celi Sloveniji. Smučarske skoke sem treniral od 3. razreda osnovne šole pa do 1. letnika srednje šole. Vmes sem imel eno leto premora zaradi poškodbe (zlom noge). Najdaljši skok je neuradno meril okoli 65 metrov.

Ali ste v času vašega osnovnega šolanja že imeli šole v naravi?

V mojih časih smo imeli le poletno šolo v naravi. Tako kot sedaj smo tudi takrat v petem razredu (takrat je bila osemletna šola) hodili v Pacug, ki se ga še zelo dobro spomnim. Od takrat se je kraj precej spremenil, predvsem razširil. Igrišče je bilo prekrito s peskom, ni še bilo asfalta. Tudi kar nekaj hiš takrat še ni bilo zgrajenih. Spomnim se, da smo se vsako jutro zbrali na igrišču in imeli dvig zastave ter petje pacuške himne. Takratna šola v naravi je bolj temeljila na plavalnih vsebinah, ker nismo imeli plavalnega tečaja v tretjem razredu, tako kot danes. Tudi takrat smo na koncu osvajali plavalne konjičke in delfinčke. Že takrat so učitelji ocenjevali urejenost sob. Spomnim se, da so ocenjevali tudi napetost rjuh na posteljah (kot v vojski). Tudi v naših časih smo se vsi najbolj veselili plesa.

Katerih športnih dni se spomnite? Kam ste odšli na pohode?

Spomnim se smučarskega športnega dne na Krvavcu, kjer smo imeli tudi čisto pravo tekmovanje. Od pohodov se spomnim pohoda na Rašico in Mengeško kočjo.

⁷⁴ Dogodki, ujeti v čas, četrto desetletje, zgoščenka v prilogi Zbornika, 40 let delovanja OŠ Rodica, 2012.

⁷⁵ Festival športnega filma in srečanje s športnikom Andrejem Hauptmanom, 3. 5. 2004, http://www2.arnes.si/~osljro2s/Zamudili/zamudili_03_04.htm (7. 3. 2023).

Ali so bili učenci v preteklosti na splošno športno bolj aktivni kot danes?

Tako je. Lahko rečem, da so bili v preteklosti učenci veliko bolj telesno aktivni kot danes. Razlika je že v tem, da takrat ni bilo šolskega prevoza v šolo in iz nje. V šolo je bilo potrebno priti peš, s torbo na rami. In prav to je bilo prav posebno doživetje. Veliko nas je treniralo tudi v športnih klubih. Največ je bilo nogometašev, košarkašev ter smučarjev, pa tudi gimnastičark, katere je trenirala učiteljica Eva Blatnik. Na šoli je bil tudi namizni tenis. V popoldanskem času smo se otroci pogosto dobivali na igriščih ali ulici ter se igrali različne športne igre, kolesarili oziroma aktivno preživljali prosti čas. Iz tega obdobja izhaja Andrej Hauptman, eden izmed najuspešnejših slovenskih kolesarjev, ki je že v tistem času zelo veliko treniral, a hkrati vestno opravljal vse šolske obveznosti.

Katera športna področja danes najraje učite in zakaj?

Danes predvsem poudarjam pomen zdravega življenjskega sloga oziroma vpliv gibanja za boljše telesno in duševno zdravje. Želel bi si, da bi učenci zdrav življenjski slog ponotranjili, ga prenesli v svoje življenje in ga uvrstili čim višje v svoj vrednostni sistem. Želel bi si, da bi ga dojeli kot ravnovesje med vsakdanjimi obremenitvami in ne nekaj, kar je »mukotržno« in »brezveze«, temveč kot nekaj prijetnega, prijaznega, kot del osebne higijene. Prav to si želim dosežati (ne glede na vsebino in/ali področje) pri športu. Nekomu daje vse to košarka, drugemu tek, tretjemu ples itd.

Ali kaj pogrēšate pri športni vzgoji? Ali bi želeli kaj spremeniti?

Želel bi si, da bi vsak razred imel športno vzgojo vsaj eno uro na dan. Ura gibanja na dan je predpisan minimum s strani Svetovne zdravstvene organizacije. Vem, da je žal vse več učencev, ki se gibajo samo v času rednega pouka športa, v preostalem času pa ne. Na to kaže tudi upad nekaterih gibalnih sposobnosti ter povečanja telesne teže in podkožnega maščevja.

Želel bi si večje telovadnice oziroma več telovadnic, v katerih bi lahko vsi razredi po vertikali izvajali kvaliteten pouk športa. Želel bi si bazen, da bi lahko izvajali več plavalnih vsebin. Želel bi si atletski stadion s tartanom⁷⁶ ter zunanjimi igrišči. In nenazadnje, želel bi si, da bi bili vsi športni objekti polni otrok in starejših, ki bi jih z veseljem uporabljali in uživali v gibanju.

Najlepša hvala za odgovore.

4 RAZPRAVA

V nadaljevanju bova strnili vse ugotovitve in preverili, če sva odgovorili na raziskovalni vprašanje, ki sta bili:

- Kdaj in v katerih športnih disciplinah so bili učenci naše šole najbolj uspešni?
- Kako je potekala športna vzgoja na šoli v preteklosti?

Skupaj je v šolskem arhivu **258 diplom**, v razstavni vitrini pa **83 pokalov**, **21 plaket** in **2 medalji**. Na desetih pokalih se podatki o tem, kdaj so bila podeljena in za kateri športni dosežek, niso ohranili. Diplome s športnih tekmovanj so učenci osvojili v obdobju od šolskega leta 1973/1974 pa do šolskega leta 1998/1999, pokale in plakete pa v obdobju od šolskega leta 1976/1977 do šolskega leta 2019/2020.

Največ diplom je s tekmovanj v košarki, atletiki, rokometu, štafete, namiznega tenisa, odbojke, krosa, gimnastike in nogometa. Največ pokalov in plaket pa je iz košarke, namiznega tenisa, gimnastike, atletike in odbojke. Kljub temu, da sva ugotovili število diplom, pokalov in plaket s posameznih športnih področij, pa ne morava trditi, da so bili učenci v teh disciplinah najbolj uspešni.

Pokali, plakete in diplome ne kažejo realne slike o uspehih rodiških športnikov.

⁷⁶ Tartan: *umetna masa za prekrivanje atletskih stez, zaletišč*; <https://fran.si/iskanje?View=1&Query=tartan> (24. 2. 2023).

Podeljevanje priznanj za športne dosežke je bilo vedno odvisno od organizatorja, kar velja tako za občinski in področni kot tudi za državni nivo. Na nekaterih športnih tekmovanjih so podelili nagrado le za prvo mesto, na drugih za prva tri mesta, včasih pa kljub osvojenemu prvemu, drugemu ali tretjemu mestu tekmovalci niso dobili ničesar. Na splošno lahko razlikujemo ekipne športe (košarka, odbojka, nogomet, rokomet) in individualne športe (atletika, gimnastika, badminton, namizni tenis, veleslalom itd.). Če so pri individualnih športih sešteli dosežke vseh tekmovalcev z določene šole, so lahko tudi v teh disciplinah podelili ekipna priznanja. Za ekipno zmago pri igrah z žogo je ekipa pogosto dobila pokal ali plaketo, posamezni tekmovalci pa so domov odnesli medalje. Glede na to na osnovi ohranjenih pokalov, plaket in diplom ne moremo dobiti realne slike o dosežkih tekmovalcev.

Ne glede na vse navedeno se je ohranilo kar nekaj dokazov o osvojenih prvih mestih na občinskih in področnih tekmovanjih. Naštete smo 50 diplom in 22 pokalov za osvojena prva mesta na občinskih tekmovanjih in 35 pokalov za osvojena prva mesta na področnih tekmovanjih. Z državnih tekmovanj pa sta v vitrini dva pokala ter 14 plaket.

Ohranjenih je veliko priznanj s športnih tekmovanj, ki jih danes ni več.

Na nekdanja tekmovanja spominja srebrna plaketa iz **streljanja** z napisom *Mladina SLO 1981* in lesen pokal iz leta 1985 za osvojeno 1. mesto **na orientacijskem tekmovanju**, ki ga je organiziral Mladinski odsek Planinskega društva Domžale. Orientacija je bila vsebina iz učnega programa športne vzgoje, zato so dolgo časa izvajali športne dneve iz orientacije. Potekali so na bližnjem Šumberku in so bili zelo uspešni, saj so bili v izvedbo vključeni tudi drugi predmeti, npr. geografija, biologija, prva pomoč itd. Danes se učenci v orientaciji urijo v šolah v naravi, npr. v Pacugu.



Slika 38: Lesen pokal za osvojeno 1. mesto v orientacijskem tekmovanju MOPD Domžale 1985.



Slika 39: Srebrna plaketa Mladina SLO 1981, tekmovanje domžalskih osnovnih šol.

V prvih desetletjih delovanja šole so učenci trenirali **rokomet**, danes pa te športne discipline nimamo več. Tekmovanj v rokometu so se šolske ekipe učencev udeleževale vsako leto do leta 1992 (zadnjič 18. 3. 1992). S teh tekmovanj je ohranjenih 30 diplom (med njimi 6 za 1. mesto na občinskih prvenstvih) in trije pokali s področnih tekmovanj (1981, 1982 in 1986). Tudi v rokometu domžalski osnovnošolci ne tekmujejo več, saj po prenovi Hale Komunalnega centra za to v Domžalah ni več primerne igrišča.

Učenci danes ne tekmujejo več **iz veleslaloma**, ki ga je organiziralo domžalsko smučarsko društvo. Največji dosežek v veleslalomu so naši učenci dosegli v šolskem letu 2005/2006, ko so za osvojeno 1. mesto ekipno na področnem tekmovanju iz veleslaloma prejeli zlato plaketo.



Slika 40: Diploma za osvojeno 1. mesto v rokometu – dekleta na občinskem prvenstvu v Domžalah, 4. 3. 1983 (šolski arhiv).



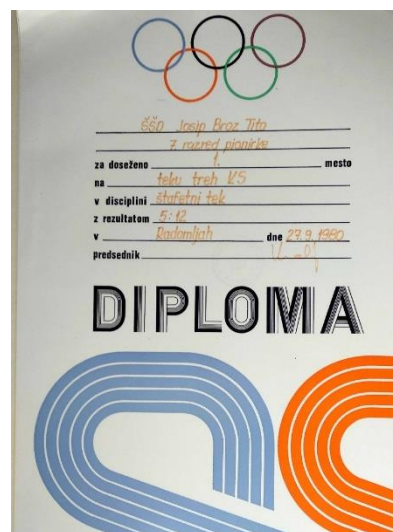
Slika 41: Plaketa za osvojeno 1. mesto OŠ ekipno na področnem tekmovanju v veleslalomu za šolsko leto 2005/2006.

Danes ni več **Dnevnikovega kroša** (diplome so od leta 1976 do 1980), med njimi so tri za osvojena 1. mesta na *Dnevnikovem krosu 80*. Priznanja za *Dnevnikov kros* je risal karikaturist Božo Kos. To je bilo vseslovensko tekmovanje, ki je večkrat potekalo v Domžalah, izvajal pa ga je Atletski klub Domžale pod okriljem Atletske zveze Slovenije. Potem se je tekmovanje iz Domžal preselilo v Šmartno pri Litiji, financiralo pa ga je časopisno podjetje Dnevnik.

Danes ni več **Teka treh krajevnih skupnosti**, ki se je odvijal v Radomljah. S tega tekmovanja je ohranjenih 22 diplom iz obdobja od 1980 do 1983. Na *Teku treh krajevnih skupnosti* so sodelovali tekmovalci iz krajevnih skupnosti Jarše, Preserje-Homec in Radomlje. Tekle so ekipe v štafeti 4 x 400 metrov. Diplome so podeljevali po razredih.



Slika 42: Diploma z *Dnevnikovega kroša* 1976 za osvojeno 1. mesto v teku na 1000 metrov – ekipno pionirji (šolski arhiv).



Slika 43: V letih 1981-1984 so učenci tekmovali na teh treh krajevnih skupnosti (šolski arhiv).

Zveza telesnokulturnih organizacij Občine Domžale je šolskim športnim društvom (ŠŠD) podeljevala **priznanja za tekmovalno uspešnost**, ki je bila seštevek najboljših uvrstitev iz vseh športnih disciplin v enem šolskem letu. Podeljevale so se za prva tri mesta najbolj uspešnih ŠŠD v občini. Za tekmovalno uspešnost ŠŠD se je ohranilo devet diplom in šest pokalov. Diplomi iz šolskih let 1980/1981 in 1986/1987 pa dokazujeta, da smo bili v teh letih občinski prvaki med vsemi ŠŠD nekdanje Občine Domžale.



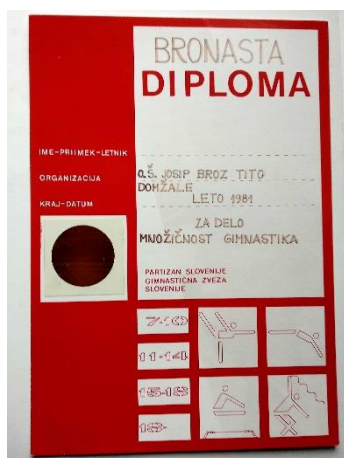
Slika 44: Priznanje ŠSD OŠ J. B. Tito za najboljše ŠSD 1980/1981 1. mesto, Domžale, 25. 5. 1981, žig ni razločen (šolski arhiv).

Treniranje za posamezne športne discipline je potekalo različno.

Treningi za športne discipline, ki niso bile vezane na športne klube, so potekali na šoli, npr. za odbojko, atletiko, gimnastiko, badminton, namizni tenis in rokomet. Na klube vezane discipline so bile košarka, nogomet, smučanje in plavanje. Pri teh disciplinah so učenci trenirali v okviru klubov, na tekmovanjih pa so zastopali šolo.

Šola je bila od nekdaj usmerjena v sodelovanje na športnih tekmovanjih, uspehi pa so bili drugotnega pomena.

Učitelji športa poudarjajo, da niso pomembni samo tekmovalni rezultati, ampak tudi število učencev, ki se udeležujejo posameznih športnih tekmovanj in trud, ki ga vložijo v treninge in na tekmovanjih. O množični udeležbi na tekmovanjih pričata dva dokaza: diploma za množično udeležbo na tekmovanju v gimnastiki iz leta 1981 in pokal Maratona Franja za šolo z največ udeleženci iz leta 2007.



Slika 45: Bronasta diploma za množično udeležbo na gimnastiki, ki jo je podelila Gimnastična zveza Slovenije za leto 1981.



Slika 46: Pokal za udeležbo na Maratonu Franja 16.-17. junija 2007 – šola z največ udeleženci.

Učenci so v prvih letih delovanja šole sami zgradili šolsko atletsko stezo in teniško igrišče.

Delali so pod vodstvom prvega učitelja telesne vzgoje, Metoda Klemenca. Pri tem so bili zelo prizadevni, saj so delali predvsem ob prostih dnevih, v šoli pa tudi med urami telesne vzgoje. Na njihovo delo še danes spominjajo manjše vzpetine v okolici igrišča. To so ostanki odvečne zemlje, ki so jo učenci s samokolnicami vozili na obrobje atletskega stadiona in teniškega igrišča. Ena takšna vzpetina ločuje atletski stadion od nekdanjega teniškega igrišča, druga pa predstavlja pregrado proti bližnji cesti oziroma Šolski ulici. Danes te vzpetine v zimskem času služijo učencem za sankanje. Atletska steza je bila posuta s peskom, na sredini, kjer je danes asfaltna ploščad za nogomet in košarko, pa so bila tla peščena in travnata. Postavljena sta bila dva gola, košev za košarko še ni bilo. Telesnokulturna skupnost Domžale je učencem 25. maja 1976 za njihovo prizadevno delo podelila posebno priznanje.



Slika 47: Novozgrajeni atletski stadion so slavnostno odprli 25. maja 1976, ko se je na njem odvijalo občinsko prvenstvo v atletiki.⁷⁷



Slika 48: Priznanje učencem OŠ J. B. T. za izredno požrtvovalno delo pri izgradnji športnega objekta, Domžale, 25. maja 1976 (šol. arhiv).

Telovadnica je bila vedno premajhna za vse učence šole.

Učenci na predmetni stopnji so imeli na razpolago telovadnico, učenci na razredni stopnji pa so telovadili v razredih, če pa je bilo vreme primerno, so odšli na šolsko igrišče. Športna vzgoja na predmetni stopnji je bila organizirana tako, da sta imela telovadbo istočasno po dva oddelka istega razreda. Leta 2013 so k šoli dogradili prizidek, v kleti tega se nahaja tako imenovana mala telovadnica, ki danes rešuje probleme s pomanjkanjem prostora za pouk športa.



Slika 49: Šolska telovadnica danes, pogled proti vhodu (na desni), marca 2023.

Izgradnja plezalne stene je ponudila učencem novo športno disciplino – športno plezanje.

Leta 1998 so v prostorih nekdanje kotlarne za premog uredili plezalno steno. Pri izgradnji te sta sodelovala tudi znana slovenska alpinista Silvo Karo in pokojni Janez Jeglič. Po izgradnji plezalne stene je bil na šoli uveden krožek prostega plezanja, ki se ga je udeleževalo po 10 do 15 učencev. Hodili so tudi na plezalna tekmovanja. Čeprav na teh tekmovanjih učenci tekmujejo individualno, pa je ohranjen pokal z državnega tekmovanja v šolskem letu 2006/2007 za osvojeno 2. mesto ekipno.

⁷⁷ Draga Jeretina Anžin: *Iz šolske kronike, Zbornik, 40 let OŠ Rodica*, 2012, str. 31.

Športni dnevi so bili vedno zanimivi.

Učitelj Marjan Tancik se spominja, da so šli z učenci tudi na Kamniško sedlo in Veliko Planino. Večinoma pa so bili pohodi takšni, da so jih zmogli vsi učenci. Hodili so na Slivnico, Slavnik, Blejsko kočo na Lipanci, danes pa hodijo na Šmarno goro, na Sv. Jakob nad Preddvorom, na Planino nad Vrhniko, predvsem pa na bližnje hribe, kot so Rašica, Mengeška koča in Sv. Primož. Poleg pohodov imamo še zimski športni dan, ko je učencem ponujenih več dejavnosti (smučanje, sankanje, tek na smučeh, drsanje in pohod), kros v kombinaciji s športnimi igrami in športni dan za atletski troboj.



ŠPORTNI DAN V KRANJSKI GORI

Slika 50: Športni dan v Kranjski Gori (*Dogodki, ujeti v čas, prvo desetletje, zgoščanka v prilogi Zbornika, 40 let delovanja OŠ Rodica, 2012*).

Učenci imajo danes na voljo veliko športnih interesnih dejavnosti.

Poleg gibalnih uric v prvi triadi je na šoli še 18 skupin športnih interesnih dejavnosti: badminton za deklice in dečke, odbojka za dečke in namizni tenis (vodi ga zunanji trener David Orešnik). Športne dejavnosti, ki potekajo v okviru klubov, pa so: košarka za deklice (ŽKK Ledita), košarka za dečke (KK Helios), nogometna šola (NK Domžale), odbojka za deklice (ŽOK Domžale), dekliški nogomet (ŽNK Radomlje), judo (Judo klub Domžale), taborniki (Rod skalnih taborov Domžale), ritmična gimnastika (ŠK Bleščica), karate (Karate klub Domžale) in tri plesne skupine (ŠD Sovice, Miki plesna šola in mažoretni ples pod vodstvom Anite Omerzu Tome).⁷⁸

Testiranje za športno-vzgojni karton se ni veliko spreminjalo, različni pa so rezultati.

Način testiranja za športno-vzgojni karton se skozi leta ni spreminjal. V primerjavi s prejšnjimi desetletji učitelji športa opažajo, da so rezultati danes slabši kot pred desetletji. Poslabšala se je moč ramenskega obroča, gibljivost in vzdržljivost učencev. S testiranjem za športno-vzgojni karton učitelji zasledujejo napredek vsakega posameznega učenca, manj pa je pomemben sam rezultat.

V osemdesetih letih je bila le letna šola plavanja, od leta 1995 dalje poteka še zimska šola v naravi.

Kdaj so na šoli začeli izvajati letno šolo v naravi, bi bilo potrebno še raziskati. V osemdesetih letih so jo izvajali v Pacugu, v šolskih letih 1989/1990 in 1990/1991 je bila organizirana v domu ZPM Domžale na Krku, kjer so bili pogoji boljši kot v Pacugu. Zaradi negotovih razmer ob osamosvojitvi Slovenije so jo jeseni 1991 spet organizirali v domu ZPM Vič-Rudnik v Pacugu, kjer poteka še danes. V letni šoli v naravi je bil predvsem poudarek na plavanju, saj učenci še niso imeli plavalnih tečajev v 3. razredu kot sedaj. Od leta 1995 dalje učitelji športa organizirajo in izvajajo tudi zimsko šolo v naravi, kjer se učenci 4. razreda učijo smučanja. Do leta 2012 so jo organizirali v Cerknem, kasneje pa so jo predstavili na Pohorje, kjer jo izvajajo še danes.

⁷⁸ *Interesne dejavnosti 2022/2023*, <https://www.sola-rodica.si/> (zavihek Učenci, 24. 2. 2023).

Poleg teh dveh šol v naravi so učitelji v devetdesetih letih 20. stoletja začeli organizirati tako imenovane raziskovalne taborne. Iz slikovnega gradiva na šolski spletni strani je razvidno, da so bili organizirani na Planini pod Golico (1994), na Ljubelju (1998), na Veliki Planini (1999) in v Črni na Koroškem (2000). Najina mentorica Vilma Vrtačnik Merčun, ki se jih je udeležila kot učiteljica geografije, je povedala: »Konec junija 1994 so se učenci udeležili tabora na **Planini pod Golico**. Nastanjeni so bili v gostišču Pri Fencu na nadmorski višini 1090 metrov. Pridružila sem se jim 21. in 22. junija 1994. 22. junija smo se skupaj povzpeli na vrh Golice (1835 m). Od 8. do 12. junija 1998 smo organizirali raziskovalni tabor **na Ljubelju**. Učenci so bili nastanjeni v Hotelu Ljubelj na nadmorski višini 1056 metrov. Raziskovali so v okolici in se 9. 6. povzpeli na pobočje Begunjščice, 10. 6. pa smo odšli na stari ljubeljski prelaz, kjer stoji Koča na Ljubelju, in se povzpeli na Povno peč (1503 m). Od 7. do 11. junija 1999 smo organizirali raziskovalni tabor **na Veliki Planini**. Z učenci smo raziskovali po okoliških planinah in se povzpeli na več vzpetin. Na vrh Gradišča (1666 m) smo se povzpeli 10. 6. 1999. Od 15. do 19. maja 2000 smo raziskovalni tabor organizirali v **Črni na Koroškem**. Nastanjeni smo bili v Hotelu Krnes. Med drugim smo se povzpeli tudi na Peco in si ogledali votlino kralja Matjaža. Vsi ti raziskovalni tabori so se odvijali v čudovitem gorskem okolju in so vključevali veliko športnih vsebin, predvsem pohodov ter vsakodnevno jogo in meditacijo, ki jo je vodila Eva Blatnik, učiteljica športne vzgoje.«⁷⁹



Slika 51: Vsakodnevna jutranja joga in meditacija taboru na Veliki Planini, junija 1999.⁸⁰



Slika 52: V okviru raziskovalnega tabora v Črni na Koroškem smo se z učenci povzpeli na Peco, 19. maja 2000.⁸¹

Kasneje so učenci začeli obiskovati tudi šole v naravi, ki jih organizira Center za šolske in občolske dejavnosti (CŠOD).⁸² V šolskem letu 2000/2001 so šole v naravi organizirali še za učence 2. razreda (trije dnevi na Pokljuki), kasneje je bila spremenjena v tridnevno šolo v naravi na kmetiji v Škofjeloškem hribovju.

Danes v šolo v naravo odhajajo učenci 2. razreda (dnevi na kmetiji) in učenci od 4. do 8. razreda. Šole v naravi za učence 2. razreda organizirajo razredni učitelji, šole v naravi za učence 4. in 6. razreda izvajajo učitelji športa (4. razred – smučanje, 6. razred – plavanje), v 5., 7. in 8. razredu pa učenci odhajajo v CŠOD.⁸³

⁷⁹ Podatke o taborih je dopolnila mentorica Vilma Vrtačnik Merčun, 7. 3. 2023.

⁸⁰ *Dogodki, ujeti v čas, tretje desetletje*, zgoščenka v prilogi *Zbornika, 40 let OŠ Rodica*, 2012.

⁸¹ *Dogodki, ujeti v čas, tretje desetletje*, zgoščenka v prilogi *Zbornika, 40 let OŠ Rodica*, 2012.

⁸² »Z uveljavitvijo Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja leta 1996 in z Zakonom o osnovni šoli je Šola v naravi postala del razširjenega programa obveznega osnovnošolskega programa. Organizacija šole v naravi je za šolo obvezna, udeležba učencev pa prostovoljna. /.../ Leta 2001 je bil sprejet Koncept šole v naravi, kjer je opredeljena izvedba in koncept šole v naravi. Država je z ustanovitvijo **Centra šolskih in občolskih dejavnosti** leta 1992 ustvarila temelje za pospešen razvoj šole v naravi.« Vir: *CŠOD*, <https://www.csod.si/stran/razvoj-sole-v-naravi> (7. 3. 2023).

⁸³ Vilma Vrtačnik Merčun: *Šole v naravi, Zbornik ob 50-letnici OŠ Rodica, Peto desetletje delovanja*, Domžale, OŠ Rodica, 2022, str. 52-55.



Slika 53: Učenci 6. razreda v poletni šoli v naravi, Pacug, sept. 2017.⁸⁴



Slika 54: Učenci 4. razreda v zimski šoli v naravi na Pohorju, jan. 2020.⁸⁵

V letih od 2006 do 2014 so na OŠ Rodica organizirali šolske olimpijske igre, ki so jih kasneje preimenovali v šolske športne igre (ŠŠI).

Leta 2006 so učence in učitelje navdihnile zimske olimpijske igre, ki so se odvijale v Torinu. V podobnem slogu so maja 2006 organizirali »1. šolske olimpijske igre, na katerih so ob vseh ceremonialnih od prižiganja ognja, dviga zastave in zaprisege, sodelovali otroci, starši in učitelji. Celotno svojo maskoto – Rodija – kapljico vode, vira življenja so oblikovali.«⁸⁶ Šolske olimpijske igre so kasneje preimenovali v ŠŠI. Na začetku so učenci na njih tekmovali v teku na 60 metrov, v skoku v daljino in štafeti. Skok v daljino so kasneje opustili, dodali pa so igre z žogo. To je bil velik, vsešolski dogodek, ki so se ga udeležili vsi učenci, starši, sosednja OŠ Roje in številni gostje. Na njem so sodelovali tudi znani slovenski športniki. ŠŠI so spremljale številne stojnice s športnimi in zdravstvenimi vsebinami. Obiskovalci so si na stojnicah lahko ogledali razstavljene predmete in sodelovali v dejavnostih, ki so jih ponujale. Izmerili so si lahko krvni tlak, se poučili o nevarnostih sonca, predstavili so se jim žonglerji, radioamaterji, učili so se nordijske hoje, capoeire (plesno-borilnih veščin), na poligonu so lahko opazovali kolesarje. Na stojnicah so bili razstavljeni eko izdelki OŠ Rodica in izdelki OŠ Roje, ki so si jih lahko kupili in tako pomagali zbirati sredstva za šolski sklad. Ker je bila organizacija ŠŠI zelo zahtevna, so jih po letu 2014 nameravali izvajati na vsaka štiri leta. Ker pa so ukinili delovne sobote, do ponovne realizacije ŠŠI ni več prišlo.



Slika 55: Učenci z maskoto ŠŠI Rodi, vodna kapljica, vir življenja, ŠŠI 2010.⁸⁷



Slika 56: Tekmovanje v teku na 60 metrov na ŠŠI 2010.⁸⁸

⁸⁴ Vilma Vrtačnik Merčun: *Šole v naravi*, Zbornik ob 50-letnici OŠ Rodica, 2022, str. 55.

⁸⁵ Vilma Vrtačnik Merčun: *Šole v naravi*, Zbornik ob 50-letnici OŠ Rodica, 2022, str. 53.

⁸⁶ Šolska kronika 2, 2005/2006, Andreja Pogačnik Jarc, str. 96-97.

⁸⁷ *Dogodki, ujeti v čas, četrto desetletje*, zgoščanka v prilogi Zbornika, 40 let delovanja OŠ Rodica, 2012.

⁸⁸ *Dogodki, ujeti v čas, četrto desetletje*, zgoščanka v prilogi Zbornika, 40 let delovanja OŠ Rodica, 2012.

Šola je vključena v projekt Evropski športni dan.

Evropski športni dan je ponujen projekt s strani Športne unije Slovenije, ki spodbuja gibanje otrok. Učenci ga izvajajo tako, da štejejo korake, preskoke kolebnice, mete na koš ipd. Poudarek je na številu ponovitev glede na tisto leto. Projekt izvajamo od leta 2020 dalje.

Šola je dvakrat dobila priznanje Najbolj športna šola.

Za priznanje *Najbolj športna šola* se morajo šole prijaviti na razpis Zavoda Planica. Pomembno je, da se šola udeležuje velikega števila različnih športnih tekmovanj, še posebej pomembna so državna športna tekmovanja, poleg tega pa poleg rednega programa izvaja veliko drugih športnih dejavnosti. Naši šoli je dvakrat uspelo zbrati dovolj točk za bronasto priznanje *Najbolj športna šola* (leta 2016 in 2017). Zaradi dobrih uspehov v letošnjem šolskem letu je možno, da bodo učitelji športa šolo prijavili tudi letos.



Slika 57: Evropski športni dan, učenci 3. a štejejo poskoke, sept. 2021.⁸⁹



Slika 58: Zmagovalca v šolskem krosu med učenci 4. razreda s priznanjem za najbolj športno osnovno šolo, okt. 2016.⁹⁰

PRIMERJAVA UGOTOVITEV Z LITERATURO

V teoretičnem delu sva navedli citat profesorja Draga Ulage, ki je med drugim zapisal: »Spremenjeni način življenja, ko je vse manj fizičnega dela in **ko se ljudje vozijo, namesto da bi hodili**, pa podira star odnos do športa: človek čuti, da njegovo mesto ni na tribuni za gledalce – zaveda se, da je tudi sam potreben sprostitve, razvedrila, gibanja. /.../ **V naših šolah postaja šport pomembna prvina zdravja**, vzgoje in izobraževanja. Šolska telesna vzgoja je danes tako naravnana, da posreduje učencem in učenkam **trajne telesnokulturne navade**. Učitelji si prizadevajo, **da bi mladina šport vzljubila** in da bi mu posvečala del prostega časa tudi v poznejših letih.«⁹¹

Navedbe profesorja Draga Ulage so potrdili tudi naši učitelji športa. Učitelj Marjan Tancik nama je predal ključno ugotovitev glede športne uspešnosti: »*Kar se obsega dejavnosti tiče, nam pregled pokalov ne daje prave slike. Meni nikoli ni bilo primarno osvojiti prvo mesto na tekmovanju. Vedno mi je bilo najpomembnejše, da so bili učenci pripravljeni iti na tekmovanje, da smo se jih udeleževali in da so tam pokazali kar znajo. Če so dali vse od sebe, pa so bili zadnji, tudi dobro, če so bili prvi, še boljše.*« Bistvo športne vzgoje je povedal tudi z naslednjo izjavo: »*Otrok mora biti motiviran, da neko stvar dela, karkoli je to, nogomet, gimnastika itd., zraven se tudi sprosti. Če so šli tisti, ki so bili manj sposobni, iz telovadnice preznojeni, sem si rekel, da sem »plačo zaslužil*«.

Učiteljica Zlatka Gasparič je na vprašanje, ali je bil v preteklosti na športu večji poudarek, povedala: »*Zdi se mi, da je sedaj, po koroni, poudarek večji, samo sposobnosti učencev so nižje, kot so bile včasih. Zaradi tega malo opuščamo težko delo na orodju, ker je res težko zagotoviti varnost. Otroci so šibkejši v rokah in slabše gibljivi. Drugače se športu posveča dovolj pozornosti. Zdi se mi, da tisti, ki imajo*

⁸⁹ Zlatka Gasparič: *Evropski športni dan*, Zbornik ob 50-letnici OŠ Rodica, 2022, str. 188.

⁹⁰ Zlatka Gasparič, Vilma Vrtačnik Merčun: *Športne dejavnosti na šoli in priznanje za najbolj športno osnovno šolo*, Zbornik ob 50-letnici OŠ Rodica, 2022, str. 196.

⁹¹ Drago Ulaga, 1976, str. 5-6.

šport radi, bi delali še več, paziti pa moramo na tiste, ki se športu malo izogibajo, da jih aktiviramo.« Glede rezultatov športno-vzgojnega kartona je povedala: »V primerjavi z desetletjem prej opažamo, da imajo učenci slabšo moč ramenskega obroča, gibljivost je slabša, pa tudi vzdržljivost na daljše proge. To so vse stvari, ki se jih da natrenirati in bi jih morali bolj poudarjati. Nekateri so še vedno hitri, to so več ali manj prirojene zadeve, tako da se jih težko primerja med seboj. Učenci, ki imajo slabše rezultate, bi te lahko izboljšali. /.../ Vzdržljivost učencev je danes veliko slabša.«

Učiteljica Ana Podpečan je na vprašanje, če meni, da v šoli namenjamo športu premalo časa, odgovorila: *»Sedaj je večji poudarek. A športna ni nikoli preveč.«*

Zelo lepo je svojo odločitev za poklic učitelja športa pojasnil Boštjan Posedi, ko je rekel: *»Šport sem imel rad že od otroštva. V njem sem zelo užival in želel sem to strast in odnos do gibanja prenesti na bodoče učence.«* Na vprašanje, ali so bili učenci v preteklosti na splošno bolj aktivni kot danes, pa je odgovoril: *»Tako je. Lahko rečem, da so bili v preteklosti učenci veliko bolj telesno aktivni kot danes. Razlika je že v tem, da takrat ni bilo šolskega prevoza v šolo in iz nje. V šolo je bilo potrebno priti peš, s torbo na rami. In prav to je bilo prav posebno doživetje. Veliko nas je treniralo tudi v športnih klubih. Največ je bilo nogometašev, košarkašev ter smučarjev, pa tudi gimnastičark, katere je trenirala učiteljica Eva Blatnik. Na šoli je bil tudi namizni tenis. V popoldanskem času smo se otroci pogosto dobivali na igriščih ali ulici ter se igrali različne športne igre, kolesarili oziroma aktivno preživljali prosti čas. Iz tega obdobja izhaja Andrej Hauptman, eden izmed najuspešnejših slovenskih kolesarjev, ki je že v tistem času zelo veliko treniral, a hkrati vestno opravljal vse šolske obveznosti.«*

Vse te izjave učiteljev športa potrjujejo navedbe profesorja Drage Ulage o tem, da se je spremenil način življenja, da se otroci danes manj gibajo kot nekoč, kar se že odraža v njihovih gibalnih sposobnostih in vzdržljivosti. Zato ure športa dobivajo še večji pomen. Šport, gibanje in sprostitev so postale osnovne potrebe vsakega posameznika in so pomembna prвина zdravja. Cilj športne vzgoje pa je, da učencem privzgoji »telesnokulturne navade«, da bi šport vzljubili in bi mu tudi kasneje v življenju namenjali čim več svojega prostega časa.

5 ZAKLJUČEK

Vedno sva občudovali številne pokale, ki so razstavljeni v šolski vitrini na hodniku pred telovadnico. Po tej raziskavi se je najin pogled nanje spremenil. Ugotovili sva, da pokali in plakete v šolski vitrini in diplome v šolskem arhivu ne odražajo vseh dosežkov učencev naše šole v preteklosti, po drugi strani pa to tudi ni tako pomembno. Bolj kot to je pomembno dejstvo, da smo športni vzgoji v vsej zgodovini šole posvečali veliko pozornosti in učence navajali na gibanje, ki je izrednega pomena za zdravo življenje vsakega posameznika v katerikoli generaciji. Tudi zato podatkom nisva posvečali večje pozornosti, čeprav sva večino časa za to raziskavo porabili prav za popis vseh pokalov, plaket in diplom.

Skozi raziskavo sva spoznali, kako pomemben je šport v okviru vzgojno-izobraževalnih vsebin na šoli. Ugotovili sva, da naša šola učencem ponuja veliko število različnih športnih dejavnosti in spada med zelo športne šole, na kar sva zelo ponosni. Skozi celotno raziskavo sva zelo uživali, še najbolj pa so nama bili vseh intervjuji z učitelji športa, saj sva iz prve roke izvedeli za številne športne zanimivosti iz preteklosti naše šole.

Raziskavo bi bilo dobro nadaljevati, saj smo izvedele, da je v šolskem arhivu shranjenih še mnogo poročil šolskega športnega društva, v katerih se skrivajo informacije, ki bi bile zelo zanimive za prihodnje raziskave. S popisom diplom, pokalov, plaket in medalj smo zbrale veliko podatkov, ki bi jih bilo mogoče analizirati še na več načinov in za vsako športno disciplino posebej. Zanimivo bi bilo opraviti tudi intervjuje z nekdanjimi učenci, ki so bili deležni številnih uspešnih športnih zgodb z naše šole.

6 VIRI IN LITERATURA

PISNI VIRI:

- Diplome in priznanja s športnih tekmovanj (šolski arhiv). Popis diplom je priloga originala raziskovalne naloge, ki ga hrani šolska knjižnica OŠ Rodica.
- *Glasil*o, Osnovna šola Josip Broz-Tito, letnik 1972–73, št. 1, december 1972 (šolski arhiv).
- *Glasil*o, Osnovna šola Josip Broz-Tito, letnik 1972–73, št. 2, maj 1973 (šolski arhiv).
- *Glasil*o, Osnovna šola Josip Broz-Tito, letnik 1972–73, št. 3, junij 1973 (šolski arhiv).
- *Interesne dejavnosti 2022/2023*, <https://www.sola-rodica.si/> (zavihek Učenci, 24. 2. 2023).
- Jeretina, Tina; Košir Vidregar Manca: *Šolske športne igre 2011*, http://www2.arnes.si/~osljro2s/Zamudili/zamudili_10_11.htm (24. 3. 2023).
- *Šolska kronika Osnovne šole Josip Broz Tito v Domžalah* – 1. knjiga, kronika se je pričela pisati 1. septembra 1973. Od šolskega leta 1991/1992 se šola imenuje OŠ Rodica. Kronika se zaključuje septembra 1994 (šolski arhiv).
- *Šolska kronika Osnovne šole Rodica v Domžalah* – 2. knjiga, kronika se je pričela pisati 1. septembra 1995, 109 strani, zadnji zapis v Domžalah, avgusta 2007 (šolski arhiv).
- Tancik, Marjan, mentor ŠŠD: *Poročilo o turnirju v badmintonu za posameznike iz ŠŠD domžalskih šol*, 31. 5. 1993 (šolski arhiv).
- *Zbornik, 40 let delovanja OŠ Rodica*, uredila Vilma Vrtačnik Merčun, Domžale, OŠ Rodica, 2012.
- *Zbornik ob 50-letnici OŠ Rodica, Peto desetletje delovanja*, uredila Vilma Vrtačnik Merčun, Domžale, OŠ Rodica, 2022.

MATERIALNI VIRI:

- Pokali, plakete in medalje, razstavljene pred telovadnico OŠ Rodica (razstavna vitrina), popis pokalov in plaket je v prilogi originala raziskovalne naloge, ki ga hrani šolska knjižnica OŠ Rodica.

USTNI VIRI:

- Ana Podpečan, učiteljica športa (2003–2023, še poučuje), 14. 2. 2023.
- Marjan Tancik, učitelj športa (1979–2012, upokojeni učitelj), 16. 2. 2023.
- Zlatka Gasparič, učiteljica športa (1995–2023, še poučuje), 23. 2. 2023.
- Jure Jeromen, učitelj športa (2005–2023, še poučuje), 23. 2. 2023.
- Boštjan Posedi, učitelj športa (2007–2023, še poučuje), 24. 2. 2023.
- Vilma Vrtačnik Merčun, učiteljica geografije, državljanske vzgoje in etike, PB (1992–2022), 7. 3. 2023.

ELEKTRONSKI VIRI:

- *CŠOD*, <https://www.csod.si/stran/razvoj-sole-v-naravi> (7. 3. 2023).
- *Festival športnega filma in srečanje s športnikom Andrejem Hauptmanom*, 3. 5. 2004, http://www2.arnes.si/~osljro2s/Zamudili/zamudili_03_04.htm (7. 3. 2023).
- *Gimnastika*, 8. 4. 2004, http://www2.arnes.si/~osljro2s/Zamudili/zamudili_03_04.htm (7. 3. 2023).
- *Interesne dejavnosti 2022/2023*, <https://www.sola-rodica.si/> (zavihek Učenci, 24. 2. 2023).
- *Odbojarska tekma med učenci in učitelji*, http://www2.arnes.si/~osljro2s/Zamudili/zamudili_06_07.htm (7. 3. 2023).
- *OŠ Rodica skozi zgodovino (1972–2012)*; Pomembnejši dogodki v drugih dveh desetletjih, <https://sola-rodica.splet.arnes.si/2015/08/11/7-pomembnejši-dogodki-v-drugih-dveh-desetletjih/13-peca-koroska-crna-2000/> (16. 3. 2023).

- *Šolske športne igre 2011*, http://www2.arnes.si/~osljro2s/Zamudili/zamudili_10_11.htm (7. 3. 2023).
- *Dogodki, ujeti v čas, prvo desetletje, drugo desetletje, tretje desetletje, četrto desetletje*, zgoščanka v prilogi Zbornika, *40 let delovanja OŠ Rodica*, 2012.

LITERATURA:

- Pavlin, Tomaž: *Šport skozi čas*, Zbornik znanstvenih in strokovnih prispevkov za mentorje zgodovinskih krožkov. Ljubljana, Zveza Prijateljev Mladine Slovenije, Komisija za delo zgodovinskih krožkov, oktober 2022.
- Šugman, Rajko: *Zgodovina svetovnega in slovenskega športa*, Ljubljana: Fakulteta za šport, 1997.
- Ulaga, Drago: *Šport, ti si kakor zdravje*, Ob avtorjevi 90-letnici. Celje, Mohorjeva družba, 1996.
- Ulaga, Drago: *Telesna vzgoja, šport, rekreacija*. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1976.
- Virk, Janez: *Zdrav duh le v zdravem telesu*. Ljubljana, Nova obzorja, 2021.